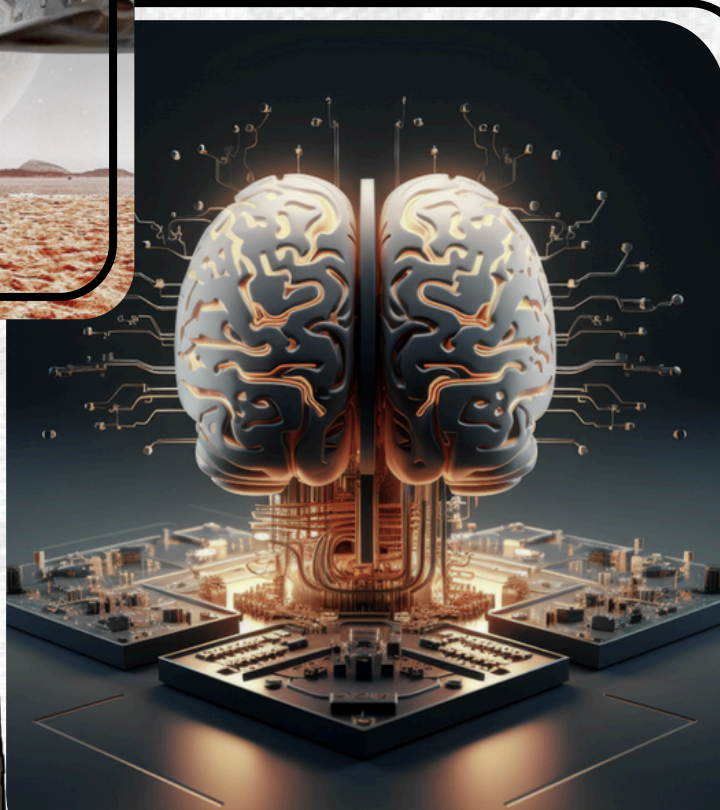

نشریه انجمن های علمی دانشجویی دانشگاه جامع انقلاب اسلامی

شماره ۰۵

بهمن ماه ۱۴۰۳

/-A
/--|
\-D
/-B
--|
\-C

دانشگاه جامع انقلاب اسلامی

« نوآور، تحول گرا، تمدن ساز »

تشکل های دانشجویی بدانند:

امید را در دانشگاه تزریق کنید.

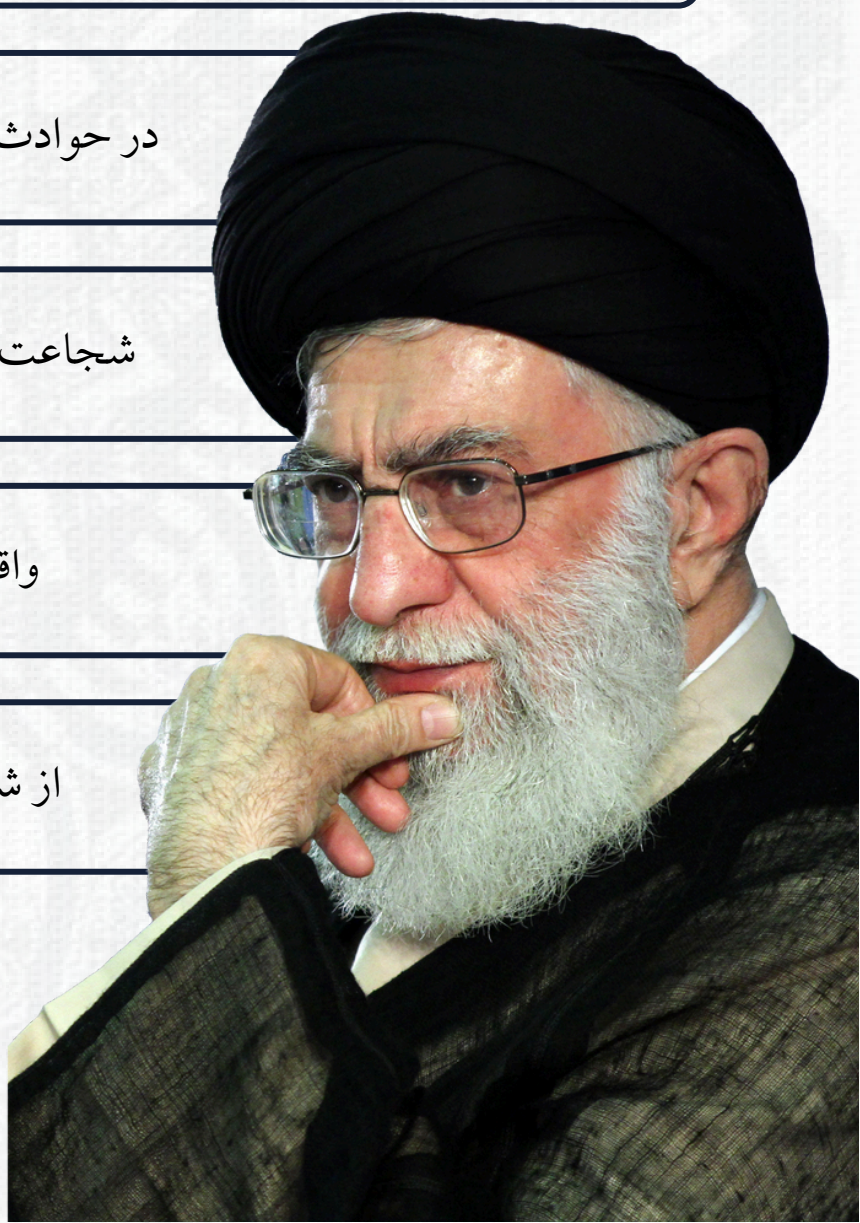
برای غلبه ی گفتمان انقلاب در دانشگاه تلاش کنید.

در حوادث کشور تماشاچی نباشید.

شجاعت در اقدام داشته باشید.

واقعیات را مثبت بدانید.

از شکست مایوس نشوید.

نشریه انجمن های علمی و دانشجویی دانشگاه جامع انقلاب اسلامی

پیشگفتار

اکنون که به یاری الطاف الهی و با تکیه بر نیروی جوانان متعهد و فرهیخته، پنجمین شماره از نشریه انجمن علمی دانشگاه جامع انقلاب اسلامی در آستانه چهل و ششمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی را منتشر نمودیم، بر خود لازم می دانیم که صمیمانه از محبت ها و زحمات کلیه نویسندگان، اساتید محترم و فرهیخته و عوامل مجله تشکر به عمل آوریم.

اکنون که به حول و قوه الهی این فرصت به دست آمده است، باید با کسب دانش و تجربه و تکیه بر توانایی های علمی خود، در جهت تقویت و استحکام بیش از پیش محتوای مجله همت کرده و در جهت افزایش سطح اعتبار آن بکوشیم. به طور قطع پیشرفت روزافزون و شکست مرزهای علم و دانش بر اساس توصیه های امام خامنه ای (مدضله العالی) از اهداف اصلی و بنیادین دانشگاه جامع انقلاب می باشد، لذا ضرورت ارائه نتایج حاصل از این پژوه ها و تحقیق ها، بر اهمیت فعالیت و رشد انجمن علمی دانشگاه علی الخصوص نشریه تأکید می کند. در همین راستا از کلیه دانشجویان دغدغه مند خواهشمندیم تا با ارسال آثار و مطالب وزین خود، ما را در ارتقای سطح کیفی و کمی مجله یاری نمایند.

فهرست

- ۱ انجمن علمی سامانه های شبکه ای
- ۵ انجمن علمی مهندسی کامپیوتر گرایش شبکه های کامپیوتری
- ۹ انجمن علمی بیوانفرماتیک
- ۱۱ انجمن علمی نانوبیوتکنولوژی
- ۱۵ انجمن علمی روانشناسی
- ۱۷ انجمن علمی روانشناسی دین
- ۱۸ انجمن علمی حقوق خانواده
- ۱۹ انجمن علمی حقوق بین الملل
- ۲۱ انجمن علمی مطالعات زنان گرایش حقوق خانواده
- ۲۵ انجمن علمی مطالعات زنان گرایش حقوق زن در اسلام
- ۲۶ انجمن علمی مطالعات سیاسی انقلاب اسلامی گرایش آینده پژوهی انقلاب
- ۲۹ انجمن علمی حکمرانی اقتصادی
- ۳۱ انجمن علمی حکمرانی آموزش عالی
- ۳۳ انجمن علمی تجارت الکترونیک
- ۳۹ انجمن علمی مدیریت بحران
- ۴۱ انجمن علمی مدیریت رسانه
- ۴۳ انجمن علمی علوم شناختی گرایش رسانه
- ۴۸ انجمن علمی علوم شناختی مطالعات نظری هنر
- ۴۹ انجمن علمی معماری اسلامی

همگرایی عصب‌شناسی و هوش مصنوعی: چالش‌ها و فرصت‌ها

ارتباط عمیقی میان عصب‌شناسی و هوش مصنوعی وجود دارد. بسیاری از فناوری‌های هوش مصنوعی با الهام از مغز و نحوه عملکرد آن طراحی شده‌اند. اما سؤال اینجاست: آیا این الهام‌گیری واقعاً نقش اصلی را در پیشرفت هوش مصنوعی ایفا کرده است؟

1 زیست‌شناسی الهام‌بخش هوش مصنوعی

در طول تاریخ، زیست‌شناسی منبع اصلی الهام برای طراحی الگوریتم‌های هوش مصنوعی بوده است. مدل‌هایی مانند شبکه‌های عصبی پیچشی (CNN) و یادگیری تقویتی نشان می‌دهند که ایده‌های گرفته شده از ساختارها و رفتارهای زیستی چگونه می‌توانند الگوریتم‌های کاربردی و موفقی ایجاد کنند. با این حال، بسیاری از فرضیات این مدل‌ها مانند "ثبات انتقال" یا قوانین یادگیری تقویتی، با داده‌های واقعی مغز مغایرت دارند. با این وجود، این فرضیات غیرواقعی از نظر عملی نقش مهمی در کاهش پیچیدگی و افزایش کارایی داشته‌اند.

2 نقش همگرایی در تقویت ارتباط بین زیست‌شناسی و هوش مصنوعی

به جای تقلید کامل از ساختار زیستی مغز، مفهوم همگرایی نشان می‌دهد که هم‌پوشانی ایده‌ها بین عصب‌شناسی و هوش مصنوعی می‌تواند راهگشای پیشرفت باشد. برای مثال، اگر الگوریتمی در مهندسی طراحی شود و شواهدی برای وجود مشابه آن در مغز یافت شود، این همگرایی می‌تواند بهبود درکی از عملکرد مغز و الگوریتم‌های هوش مصنوعی ایجاد کند.

3 پیچیدگی‌های مدل‌سازی زیستی در هوش مصنوعی

پیچیدگی ساختارهای زیستی و تنوع ویژگی‌های آن‌ها چالش‌های بزرگی برای تقلید دقیق این سیستم‌ها در مدل‌های هوش مصنوعی ایجاد کرده است. بسیاری از مدل‌های پیشرفته، حتی با تمام پیچیدگی‌هایشان، قادر به بازنمایی کامل فعالیت‌های مغزی نیستند. تصادفی بودن فعالیت نورون‌ها و تأثیر آن بر عملکرد سیستم‌های زیستی هنوز به‌طور کامل درک نشده است.

4 محدودیت‌ها و فرصت‌های آینده

اگرچه زیست‌شناسی برای پیشرفت هوش مصنوعی ضروری نیست، اما می‌تواند به عنوان یک راهنما برای معیارهایی مانند کارایی انرژی و کشف اصول محاسباتی جدید عمل کند. برای مثال، تراشه‌های عصبی مبتنی بر اسپایک که از فعالیت تصادفی نورون‌ها الهام گرفته‌اند، نشان‌دهنده پتانسیل کاهش مصرف انرژی در سیستم‌های هوش مصنوعی هستند. در ادامه چالش‌ها و راهکارها را بررسی خواهیم کرد.

4.1 توسعه همگرایی میان زیست‌شناسی و هوش مصنوعی

همگرایی چیست: به جای تقلید کامل از مغز یا جستجوی الهام مستقیم، باید بر یافتن نقاط مشترک بین یافته‌های عصب‌شناسی و الگوریتم‌های هوش مصنوعی تمرکز کرد. همگرایی به این معناست که اگر الگوریتمی در هوش مصنوعی طراحی شود و شواهدی برای وجود مکانیزمی مشابه در مغز یافت شود، می‌توان آن را به‌عنوان مسیری مؤثر در نظر گرفت.

مثال کاربردی: فرضیه‌هایی مانند استفاده از محاسبات تصادفی (STOCHASTIC COMPUTATION) در مغز و تأثیر آن بر حل مسائل پیچیده یا خروج از بهینه‌سازی محلی، نمونه‌هایی از همگرایی موفق هستند. اقدامات پیشنهادی: ایجاد پروژه‌های مشترک بین تیم‌های عصب‌شناسی و هوش مصنوعی. استفاده از یافته‌های عصب‌شناسی به‌عنوان معیاری جدید برای ارزیابی عملکرد الگوریتم‌های هوش مصنوعی. با این حال، برخی کاربران نسبت به امنیت و میزان نظارت بر این سرویس‌ها نگرانی‌هایی دارند.

4.2 توجه به کارایی انرژی در طراحی سیستم‌های

هوش مصنوعی

اهمیت کارایی انرژی: مغز انسان با مصرف تنها حدود 20 وات انرژی، محاسبات بسیار پیچیده‌ای را انجام می‌دهد. این کارایی انرژی می‌تواند الهام‌بخش طراحی سیستم‌های هوش مصنوعی کم‌مصرف‌تر باشد.

تراشه‌های عصبی: توسعه تراشه‌های مبتنی بر اسپایک که از فعالیت نورون‌های مغز الهام گرفته‌اند، نشان داده است که چگونه می‌توان مصرف انرژی سیستم‌ها را به‌طور چشمگیری کاهش داد.

پیشنهادهای برای آینده: تحقیق و توسعه در حوزه تراشه‌های کم‌مصرف مبتنی بر ساختارهای زیستی. محدود کردن بودجه محاسباتی سیستم‌ها به سطوح مشابه مغز برای افزایش تمرکز بر بهره‌وری انرژی.

4.3 تقویت تحقیقات بین‌رشته‌ای

ضرورت همکاری: هیچ رشته‌ای به‌تنهایی قادر به بازنمایی کامل مغز در مدل‌های هوش مصنوعی نیست. عصب‌شناسان، متخصصان هوش مصنوعی، ریاضی‌دانان و فیزیک‌دانان باید برای درک بهتر مغز و توسعه مدل‌های محاسباتی همکاری کنند.

چالش‌های فعلی: عدم زبان مشترک میان دانشمندان علوم مختلف. تفاوت در اهداف؛ عصب‌شناسان به دنبال درک مغز هستند، در حالی که مهندسان هوش مصنوعی بر حل مسائل عملی تمرکز دارند.

اقدامات پیشنهادی: ایجاد دوره‌های آموزشی بین‌رشته‌ای برای متخصصان هوش مصنوعی و زیست‌شناسی. سرمایه‌گذاری در پروژه‌هایی که تیم‌های بین‌رشته‌ای را گرد هم می‌آورد.

جمع‌بندی

برای پیشرفت هوش مصنوعی زیستی‌محور، تمرکز باید بر همگرایی میان زیست‌شناسی و مهندسی، بهبود کارایی انرژی، گسترش همکاری‌های بین‌رشته‌ای، و شناسایی جزئیات کلیدی زیستی باشد. این راهکارها می‌توانند مسیر توسعه مدل‌های هوشمندتر و کارآمدتر را هموار کنند.

مصاحبه با جناب آقای دکتر سید علی لاجوردی محترم

درخصوص رشته ی فناوری اطلاعات گرایش سامانه های شبکه ای

در این مصاحبه، دکتر سید علی لاجوردی توضیحات جامعی درباره رشته فناوری اطلاعات گرایش سامانه های شبکه ای ارائه کردند. نکات اصلی این مصاحبه به شرح ذیل می باشد.

1. پردازش داده ها و تحول دیجیتال
 - یکی از محوری ترین مباحث در رشته فناوری اطلاعات، پردازش داده ها است. دکتر لاجوردی اشاره کردند که داده هایی که قبلاً به صورت کاغذی یا در مکان های مختلف ذخیره می شدند، اکنون به صورت الکترونیکی جمع آوری و پردازش می شوند.
 - این داده ها پس از پردازش می توانند به صورت داده های ساختاریافته یا غیرساختاریافته مانند متن، تصویر و صدا استخراج می شوند.
2. هدف پردازش داده ها
 - هدف از پردازش این داده ها، تولید مدل هایی است که می توانند پیش بینی ها و تحلیل های مؤثری برای بهبود فرایندها و تصمیم گیری ها فراهم کنند.
 - دکتر لاجوردی به طور ویژه از مدل های یادگیری عمیق مانند CNN (شبکه های عصبی پیچشی) و RNN (شبکه های عصبی بازگشتی) نام بردند که می توانند داده های پیچیده و غیرساختاریافته را پردازش کنند.
3. شبکه های اجتماعی و تحلیل آن ها
 - دکتر لاجوردی بر اهمیت تبدیل داده ها به شبکه های اجتماعی و تحلیل آن ها تأکید کردند. این تحلیل ها می توانند شامل شناسایی ساختارهای پیچیده در شبکه ها، پیش بینی آینده شبکه و شبیه سازی روندهای مختلف باشند.
4. ارتباط بین سامانه های شبکه ای و هوش مصنوعی
 - یکی دیگر از مباحث مهم که در مصاحبه مطرح شد، استفاده از روش های هوش مصنوعی در تحلیل شبکه ها بود. دکتر لاجوردی به الگوریتم های تکاملی و دیگر روش های هوش مصنوعی اشاره کردند که می توانند برای شناسایی الگوها، گروه ها و افراد تأثیرگذار در شبکه ها به کار روند.
5. کاربردهای آینده
 - در نهایت، دکتر لاجوردی به ضرورت یادگیری ابزارها و الگوریتم های مختلف در زمینه تحلیل داده های شبکه ای و روش های مصنوعی تأکید کردند. به گفته ایشان، هدف نهایی این است که با استفاده از این ابزارها، بتوان به تحلیل های دقیق تری رسید و تصمیمات بهتری اتخاذ کرد.

برای مشاهده ویدیوی کامل مصاحبه، می توانید کد QR را اسکن نمایید

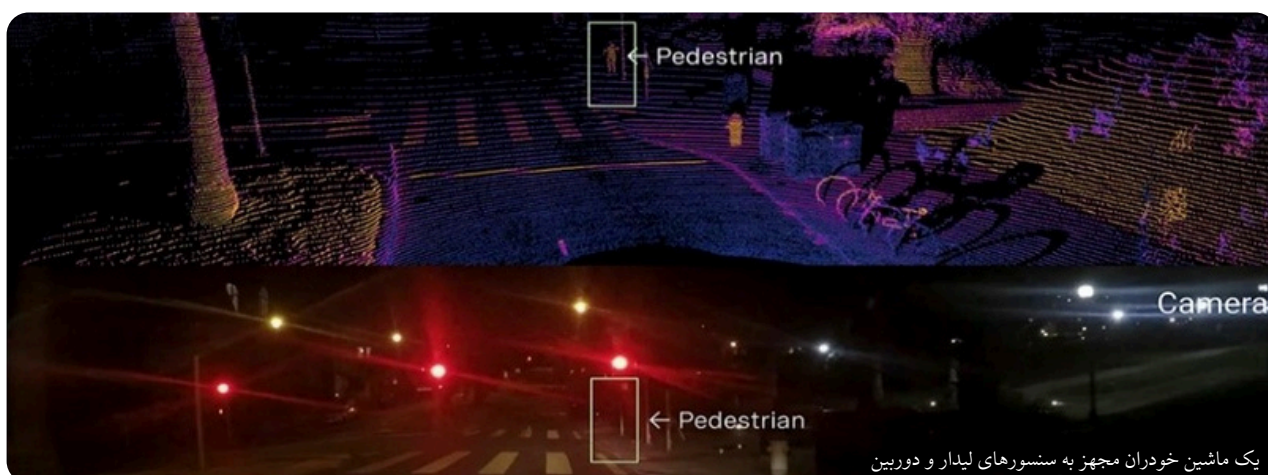
ماشین های خودران: آینده حمل و نقل هوشمند

ماشین های خودران یا خودروهای بدون راننده، یکی از جذاب ترین دستاوردهای فناوری در قرن بیست و یکم هستند. این خودروها با استفاده از ترکیبی از هوش مصنوعی، یادگیری عمیق، شبکه های عصبی، و فناوری های ارتباطی پیشرفته، قادر به حرکت و تصمیم گیری مستقل در محیط های پیچیده شهری و جاده های هستند. این فناوری نه تنها تحولی بزرگ در صنعت خودرو ایجاد کرده است، بلکه می تواند تأثیرات عمیقی بر زندگی روزمره ما داشته باشد.

فناوری های کلیدی در ماشین های خودران

هوش مصنوعی و یادگیری عمیق:

ماشین های خودران از الگوریتم های هوش مصنوعی و یادگیری عمیق برای پردازش داده های محیطی استفاده می کنند. این داده ها شامل تصاویر دوربین ها، اطلاعات سنسورهای لیدار (LIDAR)، رادارها، و GPS هستند. شبکه های عصبی عمیق (DEEP NEURAL NETWORKS) به این خودروها کمک می کنند تا اشیاء، علائم راهنمایی و رانندگی، و دیگر خودروها را تشخیص دهند و بهترین تصمیم ها را در کسری از ثانیه بگیرند.

یک ماشین خودران مجهز به سنسورهای لیدار و دوربین

سنسورها و پردازش داده های محیطی:

ماشین های خودران به انواع سنسورها مجهز هستند که اطلاعات محیطی را جمع آوری می کنند. لیدار (LIDAR) با استفاده از پرتوهای لیزر، نقشه ای سه بعدی از محیط ایجاد می کند. رادارها برای تشخیص فاصله و سرعت اشیاء استفاده می شوند، و دوربین ها تصاویر زنده از محیط را فراهم می کنند. این داده ها توسط سیستم های پردازش قدرتمند تحلیل می شوند تا خودرو بتواند به طور ایمن حرکت کند.

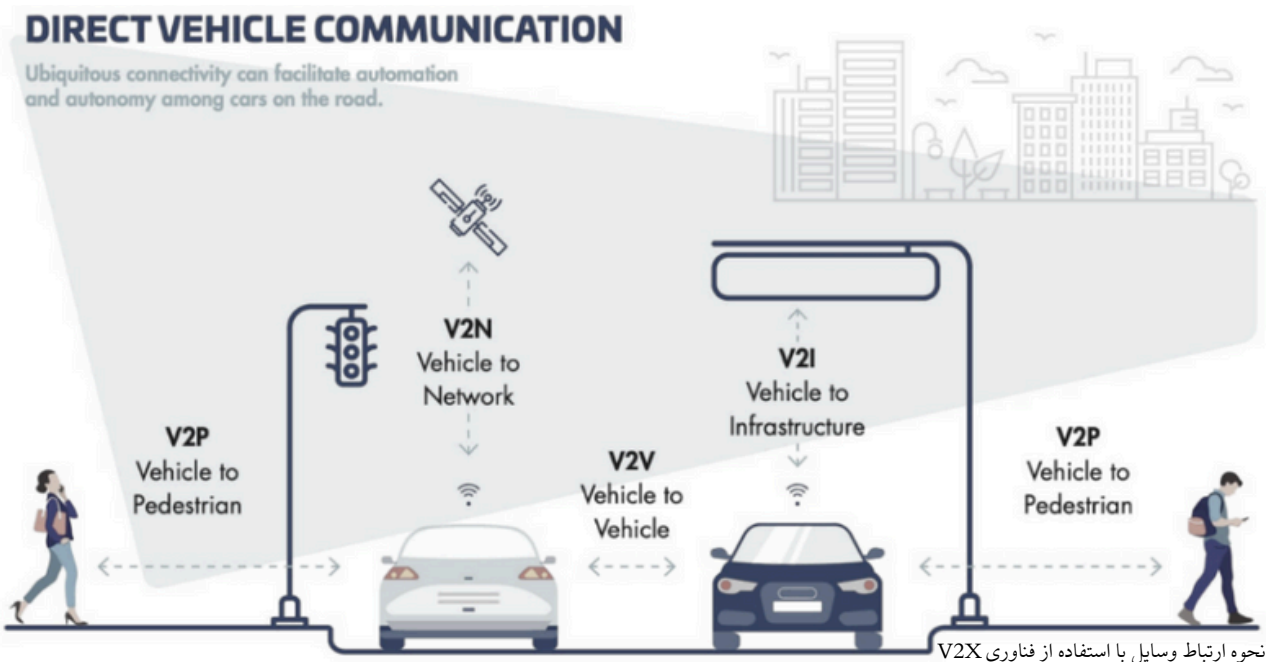
شبکه های ارتباطی و اینترنت اشیا (IOT):

ماشین های خودران از فناوری های ارتباطی مانند 5G و اینترنت اشیا (IOT) برای ارتباط با دیگر خودروها و زیرساخت های شهری استفاده می کنند. این ارتباطات به خودروها کمک می کنند تا از ترافیک، شرایط جاده، و خطرات احتمالی مطلع شوند و بهترین مسیر را انتخاب کنند.

شبکه‌های عصبی پیچیده (CNN) برای تشخیص اشیاء: ماشین‌های خودران از شبکه‌های عصبی پیچیده (CONVOLUTIONAL NEURAL NETWORKS) یا CNN برای تشخیص اشیاء در محیط استفاده می‌کنند. این شبکه‌ها می‌توانند با دقت بالا، عابران پیاده، دوچرخه‌سواران، و دیگر خودروها را شناسایی کنند.

یادگیری تقویتی (REINFORCEMENT LEARNING): یادگیری تقویتی به ماشین‌های خودران کمک می‌کند تا در محیط‌های واقعی بهتر عمل کنند. در این روش، خودرو با انجام اقدامات مختلف و دریافت بازخورد، به تدریج یاد می‌گیرد که چگونه بهترین تصمیم‌ها را بگیرد.

شبکه‌های ارتباطی V2X (VEHICLE-TO-EVERYTHING): فناوری V2X به ماشین‌های خودران امکان می‌دهد تا با دیگر خودروها، زیرساخت‌های شهری، و حتی عابران پیاده ارتباط برقرار کنند. این ارتباطات می‌توانند به بهبود ایمنی و کارایی سیستم کمک کنند.

چالش‌های پیش روی ماشین‌های خودران

امنیت سایبری: با افزایش وابستگی ماشین‌های خودران به فناوری‌های دیجیتال، امنیت سایبری به یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها تبدیل شده است. هکرها می‌توانند با نفوذ به سیستم‌های خودرو، کنترل آن را به دست بگیرند و خطرات جانی و مالی ایجاد کنند. بنابراین، توسعه سیستم‌های امنیتی قوی برای این خودروها ضروری است.

قوانین و مقررات: بسیاری از کشورها هنوز قوانین جامعی برای استفاده از ماشین‌های خودران ندارند. تعیین مسئولیت در صورت بروز تصادف، استانداردهای ایمنی، و قوانین مربوط به حریم خصوصی از جمله مسائلی هستند که نیاز به بررسی بیشتر دارند.

پذیرش اجتماعی:

بسیاری از مردم هنوز به فناوری ماشین‌های خودران اعتماد کامل ندارند. آموزش عمومی و افزایش آگاهی درباره مزایا و ایمنی این فناوری می‌تواند به پذیرش گسترده‌تر آن کمک کند.

مسئله اخلاقی در تصمیم‌گیری:

یکی از چالش‌های بزرگ ماشین‌های خودران، مسئله اخلاقی در تصمیم‌گیری است. برای مثال، اگر خودرو مجبور به انتخاب بین دو سناریوی خطرناک باشد (مانند برخورد با یک عابر پیاده یا یک خودروی دیگر)، چگونه باید تصمیم بگیرد؟ این موضوع نیاز به بحث‌های گسترده اخلاقی و قانونی دارد.

تأثیر بر مشاغل:

با گسترش ماشین‌های خودران، مشاغلی مانند رانندگی تاکسی و کامیون‌ها ممکن است به‌طور کامل از بین بروند. این موضوع نیاز به برنامه‌ریزی برای آموزش و اشتغال مجدد نیروی کار دارد.

آینده ماشین‌های خودران

ماشین‌های خودران تنها آغاز یک تحول بزرگ در صنعت حمل و نقل هستند. در آینده‌ای نزدیک، شاهد حضور گسترده این خودروها در جاده‌ها خواهیم بود. این فناوری می‌تواند ترافیک را کاهش دهد، مصرف سوخت را بهینه کند، و از همه مهم‌تر، ایمنی جاده‌ها را افزایش دهد. همچنین، ماشین‌های خودران می‌توانند به افراد معلول و سالمندان کمک کنند تا به راحتی و بدون نیاز به راننده، جابه‌جا شوند.

ماشین‌های خودران در آینده

یک خودروی خودران در حال تحویل کالا

آمارها و حقایق جالب درباره ماشین‌های خودران

رشد بازار ماشین‌های خودران:

بر اساس گزارش‌های شرکت‌های تحقیقاتی مانند STATISTA و MCKINSEY، بازار ماشین‌های خودران تا سال ۲۰۳۰ به بیش از ۵۰۰ میلیارد دلار خواهد رسید. این رشد سریع نشان‌دهنده اهمیت این فناوری در آینده صنعت حمل و نقل است.

کاهش تصادفات:

مطالعات نشان می‌دهند که ماشین‌های خودران می‌توانند تا ۹۰ درصد از تصادفات جاده‌ای را کاهش دهند. این به دلیل حذف خطاهای انسانی مانند خواب‌آلودگی، حواس‌پرتی، و سرعت غیرمجاز است.

صرفه‌جویی در زمان و انرژی:

ماشین‌های خودران با بهینه‌سازی مسیرها و کاهش ترافیک، می‌توانند تا ۴۰ درصد در مصرف سوخت صرفه‌جویی کنند. همچنین، این خودروها می‌توانند زمان سفر را به‌طور قابل توجهی کاهش دهند.

نتیجه‌گیری:

ماشین‌های خودران نه تنها یک فناوری جذاب هستند، بلکه می‌توانند زندگی ما را متحول کنند. با وجود چالش‌هایی مانند امنیت سایبری و قوانین، آینده این فناوری بسیار روشن به نظر می‌رسد. به عنوان دانشجویان رشته کامپیوتر و شبکه‌های کامپیوتری، ما می‌توانیم نقش مهمی در توسعه و بهبود این فناوری ایفا کنیم. بیایید با هم به سوی آینده‌ای هوشمند و ایمن حرکت کنیم!

رسم درخت فیلوژنتیک با استفاده از فاصله ژوک- کانتور و الگوریتم UPGMA

تعریف فاصله ژوک- کانتور:

فاصله ژوک- کانتور (JC) معیاری برای سنجش تفاوت بین دو توالی DNA است که نشان دهنده میزان تغییرات تکاملی بین آنهاست.

فرمول فاصله ژوک- کانتور:

$$DAB = -(3/4) \ln[1 - (4/3)PAB]$$
 که در آن DAB فاصله ژوک- کانتور و PAB نسبت جایگاه‌های متفاوت در دو توالی است.

کاربردهای فاصله ژوک- کانتور:

بازسازی درخت فیلوژنتیک
تخمین زمان واگرایی
تجزیه و تحلیل روابط تکاملی

تفسیر فاصله ژوک- کانتور:

فاصله ژوک- کانتور نشان دهنده نرخ تغییرات در توالی DNA است. هرچه این فاصله بیشتر باشد، تفاوت بین دو توالی بیشتر و در نتیجه ارتباط تکاملی آنها دورتر است.

مفهوم جایگزینی‌های چندگانه:

در طول زمان، ممکن است در یک جایگاه نوکلئوتیدی بیش از یک تغییر رخ دهد. فاصله ژوک- کانتور با استفاده از تابع لگاریتم طبیعی، این جایگزینی‌های پنهان را در نظر می‌گیرد. اهمیت تصحیح جایگزینی‌های چندگانه: تصحیح جایگزینی‌های چندگانه به دقت بازسازی تاریخچه تکاملی کمک می‌کند، به خصوص در مواردی که میزان تغییرات زیاد است.

رسم درخت فیلوژنتیک با استفاده از فاصله ژوک- کانتور

برای رسم درخت فیلوژنتیک با استفاده از فاصله ژوک- کانتور، از چهار توالی DNA فرضی با طول 15 نوکلئوتید استفاده می‌کنیم. این توالی‌ها به گونه ای انتخاب می‌شوند که تشابه قابل توجهی با یکدیگر داشته باشند (بیش از 75٪) تا محدودیت‌های مدل ژوک- کانتور رعایت شود.

مرحله 2: محاسبه فاصله مشاهده شده (PAB)

برای هر جفت توالی، تعداد جایگاه‌هایی که نوکلئوتیدهای متفاوتی دارند را شمرده و بر طول توالی تقسیم می‌کنیم تا فاصله مشاهده شده (PAB) به دست آید.

A و B: 3 جایگاه متفاوت $\Rightarrow PAB = 3/15 = 0.2$
 A و C: 1 جایگاه متفاوت $\Rightarrow PAC = 1/15 = 0.067$
 A و D: 1 جایگاه متفاوت $\Rightarrow PAD = 1/15 = 0.067$
 B و C: 4 جایگاه متفاوت $\Rightarrow PBC = 4/15 = 0.267$
 B و D: 3 جایگاه متفاوت $\Rightarrow PBD = 3/15 = 0.2$
 C و D: 2 جایگاه متفاوت $\Rightarrow PCD = 2/15 = 0.133$

مرحله 1: تعریف توالی‌ها

توالی‌های DNA فرضی ما به شرح زیر هستند:

A: ATCGGTCAGCATGCAA توالی
 B: ATCGGTCAGGATGGAA توالی
 C: ATGGGTCAGCATGCAA توالی
 D: ATCGGTCAGCTTGCAA توالی

مرحله 4: ساخت ماتریس فاصله

فواصل محاسبه شده بین چندین توالی را در یک ماتریس قرار می‌دهیم:

	A	B	C	D
A	0	0.223	0.071	0.071
B	0.223	0	0.301	0.223
C	0.071	0.301	0	0.141
D	0.071	0.223	0.141	0

مرحله 3: محاسبه فاصله ژوک-کانتور (DAB)

با استفاده از فرمول فاصله ژوک-کانتور، فواصل تکاملی بین هر جفت توالی را محاسبه می‌کنیم:

$$DAB = -(3/4) \ln[1 - (4/3)PAB]$$

$$DAB = -(3/4) \ln[1 - (4/3) * 0.2] = 0.223$$

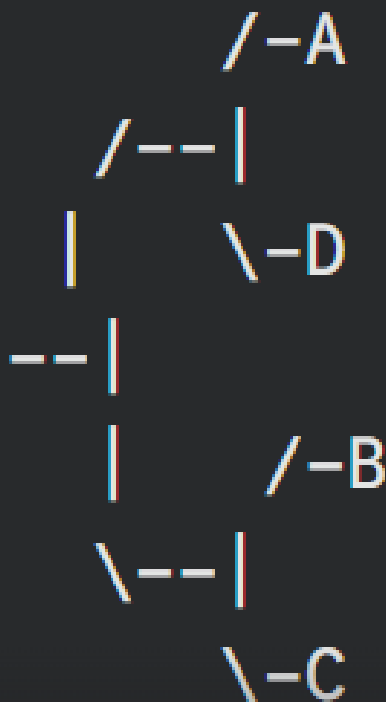
$$DAC = -(3/4) \ln[1 - (4/3) * 0.067] = 0.071$$

$$DAD = -(3/4) \ln[1 - (4/3) * 0.067] = 0.071$$

$$DBC = -(3/4) \ln[1 - (4/3) * 0.267] = 0.301$$

$$DBD = -(3/4) \ln[1 - (4/3) * 0.2] = 0.223$$

$$DCD = -(3/4) \ln[1 - (4/3) * 0.133] = 0.141$$

رسم درخت فیلوژنتیک ساده:

با استفاده از ماتریس فاصله و یک الگوریتم ساده مانند UPGMA، درخت فیلوژنتیک را رسم می‌کنیم.

ذرات نانو

بشر، در آغاز، سرش را بلند کرد و به آسمان‌ها، کهکشان‌ها و کرات مختلف نگریست. سفر به مریخ و پا گذاشتن بر سطح ماه، در آن زمان، نه تنها یک دستاورد مهم بلکه افتخاری بزرگ برای انسانیت به شمار می‌رفت. او با تجهیزاتی که در دسترس داشت، به رصد آسمان‌ها پرداخت، اما به زودی به این نتیجه رسید که بهتر است نگاهی هم به زمین بیندازد و نیازهای زیر پای خود را بررسی کند. در این مسیر، نظریات مختلفی مطرح شد و بحث‌هایی شکل گرفت که حتی به عمق اتم و مولکول‌ها نیز رسید. مدل‌های گوناگونی که احتمالاً در دوران دبیرستان با آن‌ها آشنا شده‌اید، مانند مدل کیک کشمشی تامسون و نظریات بور، به میان آمدند. اما در میانه این مباحث، فردی گفت: «ما در این سفر به عمق زمین، بخشی را زودتر از دست داده‌ایم.» او به ابعادی اشاره کرد که بین یک تا صد نانومتر قرار داشتند و این ابعاد، دنیای تازه‌ای را در پیش روی ما گشودند. این نگاه به پایین، ما را به کشف‌های شگفت‌انگیزی رهنمون شد که نه تنها دنیای میکروسکوپی را به ما نشان داد، بلکه درک ما از جهان را به کلی دگرگون ساخت.

مقیاس نانو: دنیای پنهان و شگفت‌انگیز

مقیاس نانو، دنیای شگفت‌انگیزی است که در آن، ابعاد به حدی کوچک می‌شوند که چشم غیرمسلح قادر به دیدن آن‌ها نیست. در این مقیاس، یک نانومتر تنها یک میلیاردیم متر است؛ به عبارتی، اگر یک میله‌ی یک متری را به یک میلیارد قسمت تقسیم کنیم، هر قسمت نمایانگر یک نانومتر خواهد بود. این ابعاد ریز، دنیای جدیدی از امکانات و چالش‌ها را برای علم و فناوری به ارمغان آورده‌اند. در مقیاس نانو، رفتار مواد به طور چشمگیری تغییر می‌کند. ویژگی‌هایی مانند استحکام، رسانایی و واکنش‌پذیری به گونه‌ای متفاوت از حالت‌های کلان خود عمل می‌کنند. به عنوان مثال، طلا در مقیاس نانو به رنگ‌های مختلفی در می‌آید و خواص الکتریکی آن به طور قابل توجهی تغییر می‌کند. تحقیقات در این زمینه، به ویژه در حوزه‌هایی مانند نانو تکنولوژی، پزشکی و الکترونیک، نویدبخش پیشرفت‌های چشمگیری هستند. نانو ساختارها می‌توانند به عنوان داروهای هدفمند در درمان بیماری‌ها عمل کنند یا در ساخت حسگرهای فوق حساس به کار گرفته شوند. با این حال، ورود به دنیای نانو تنها به کشف‌های علمی محدود نمی‌شود. این مقیاس، ما را به تفکر درباره‌ی طبیعت و قوانین حاکم بر آن وادار می‌کند. در حالی که ما به کاوش در دنیای بزرگ می‌پردازیم، نباید فراموش کنیم که در دنیای کوچک نیز رازهای بسیاری نهفته است که می‌تواند درک ما از جهان را به چالش بکشد و دگرگون سازد.

در نهایت، مقیاس نانو نه تنها دنیای علم را متحول کرده، بلکه به ما یادآوری می‌کند که بزرگ‌ترین دستاوردها ممکن است در کوچک‌ترین جزئیات نهفته باشند. این دنیای پنهان، دعوتی است به کاوش و کشف، به امید یافتن پاسخ‌هایی برای پرسش‌های بزرگ بشری.

فناوری نانو، این دنیای شگفت‌انگیز و مینیا توری، تاریخچه‌ای غنی و پر از اکتشافات دارد که به قرن‌ها پیش بازمی‌گردد. اگرچه اصطلاح "نانو" به معنای یک میلیاردیم متر در اوایل دهه ۱۹۷۰ توسط ریچارد فینمن، فیزیکدان برجسته، معرفی شد، اما ریشه‌های این فناوری به زمان‌های بسیار دورتر برمی‌گردد. در قرن‌های گذشته، هنرمندان و دانشمندان به طور غریزی از خواص نانو استفاده می‌کردند. به عنوان مثال، رنگ‌های شفاف و درخشان در شیشه‌های قدیمی و آثار هنری، ناشی از نانوذرات فلزی بودند. این رنگ‌ها به دلیل اندازه‌های کوچک ذرات و نحوه تعامل آن‌ها با نور، جلوه‌های خاصی ایجاد می‌کردند. با ورود به قرن بیستم، دانشمندان شروع به درک عمیق‌تری از خواص نانو کردند. در دهه ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰، توسعه میکروسکوپ‌های الکترونی امکان مشاهده ساختارهای نانویی را فراهم کرد و این امر به کشف نانوذرات و نانوپوشش‌ها انجامید. در دهه ۱۹۸۰، با پیشرفت‌های بیشتر در فناوری، مفهوم "نانو تکنولوژی" به طور رسمی مطرح شد. در سال ۱۹۸۱، میکروسکوپ نیروی اتمی (AFM) و میکروسکوپ تونل زنی (STM) به دانشمندان این امکان را دادند که به صورت مستقیم بر روی سطوح نانوکار کنند و ساختارهای نانویی را ایجاد و بررسی کنند. در دهه ۱۹۹۰، فناوری نانو به سرعت در زمینه‌های مختلف علمی و صنعتی گسترش یافت. از پزشکی و داروسازی گرفته تا الکترونیک و انرژی، نانو تکنولوژی به عنوان یک ابزار کلیدی برای نوآوری و پیشرفت شناخته شد. امروزه، فناوری نانو نه تنها به عنوان یک حوزه علمی، بلکه به عنوان یک نیروی محرکه در توسعه محصولات جدید و بهبود کیفیت زندگی انسان‌ها در نظر گرفته می‌شود. با توجه به پتانسیل‌های بی‌پایان این فناوری، می‌توانیم انتظار داشته باشیم که در آینده، دنیای نانو همچنان به ما شگفتی‌های بیشتری ارائه دهد و مرزهای علم و فناوری را جابجا کند. در نهایت، تاریخچه فناوری نانو به ما یادآوری می‌کند که در دنیای کوچک، ایده‌ها و نوآوری‌های بزرگ در حال شکل‌گیری هستند و ما تنها در آغاز این سفر هیجان‌انگیز قرار داریم.

انواع نانو ساختارها و خواص آنها

فناوری نانو به ما این امکان را می‌دهد که مواد را در مقیاس نانو طراحی و تولید کنیم. این نانو ساختارها به دلیل اندازه کوچک و نسبت سطح به حجم بالا، خواص منحصر به فردی دارند. در زیر به بررسی انواع نانو ساختارها و خواص آنها می‌پردازیم.

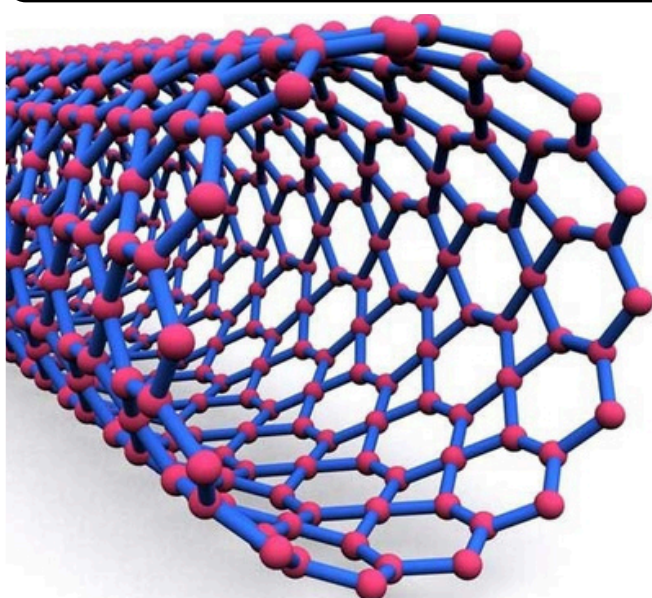
نانوذرات

نانوذرات ذراتی با اندازه‌ای بین ۱ تا ۱۰۰ نانومتر هستند.

خواص:

خواص نوری: نانوذرات فلزی مانند طلا و نقره دارای خواص نوری خاصی هستند که به دلیل تغییرات در تعامل نور با سطح آنها ایجاد می‌شود. این تغییرات می‌تواند به رنگ‌های مختلف و خاصیت پلاسمونیک منجر شود.

خواص شیمیایی: نانوذرات به دلیل نسبت سطح به حجم بالای خود، فعالیت شیمیایی بیشتری دارند و می‌توانند به عنوان کاتالیزورهای مؤثر در واکنش‌های شیمیایی عمل کنند.

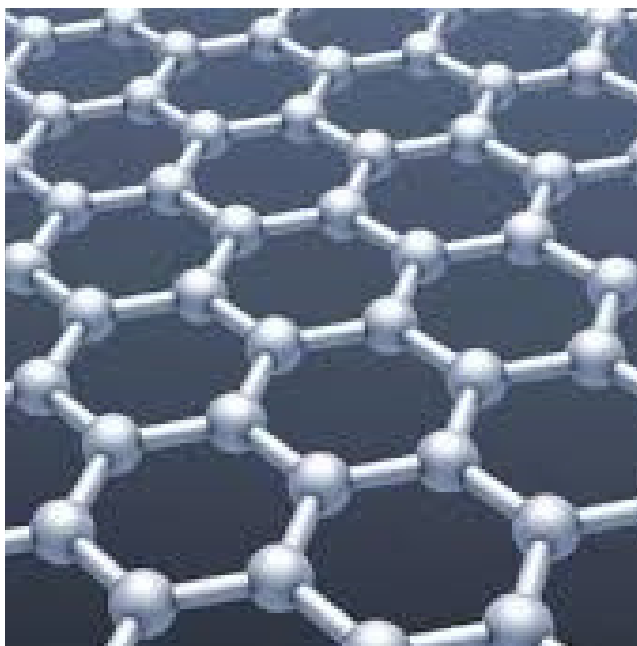
نانو لوله‌ها

نانو لوله‌ها ساختارهایی با دیواره‌های کربنی هستند که قطر آنها در محدوده نانو و طول آنها معمولاً میکروسکوپی است.

خواص:

مقاومت مکانیکی: نانو لوله‌های کربنی دارای مقاومت بسیار بالایی هستند و می‌توانند در ساخت مواد سبک و مقاوم مورد استفاده قرار گیرند.

خواص الکتریکی: این نانو ساختارها می‌توانند خواص نیمه‌رسانا یا رسانا داشته باشند و در الکترونیک نانو به کار روند.

نانوصفحات

نانوصفحات، ورقه‌های نازک با ضخامت نانو هستند که معمولاً از مواد مانند گرافن یا نانولایه‌های دیگر تشکیل شده‌اند.

خواص:

خواص الکتریکی و حرارتی: نانوصفحات گرافنی دارای هدایت الکتریکی و حرارتی بسیار بالایی هستند و می‌توانند در کاربردهای الکترونیکی و حرارتی به کار روند.

سبکی و استحکام: این نانو ساختارها به دلیل ضخامت کم و ساختار خاص خود، بسیار سبک و در عین حال مقاوم هستند.

نانوکپسول‌ها

نانوکپسول‌ها ساختارهایی هستند که می‌توانند مواد فعال را درون خود نگه‌داری کنند و معمولاً در داروسازی و صنایع غذایی کاربرد دارند.

خواص:

تحویل هدفمند: نانوکپسول‌ها می‌توانند داروها را به طور هدفمند به محل‌های خاص در بدن منتقل کنند و از عوارض جانبی کاهش دهند.

کنترل آزادسازی: این نانو ساختارها می‌توانند آزادسازی مواد فعال را کنترل کرده و به تدریج آن‌ها را به محیط اطراف رها کنند.

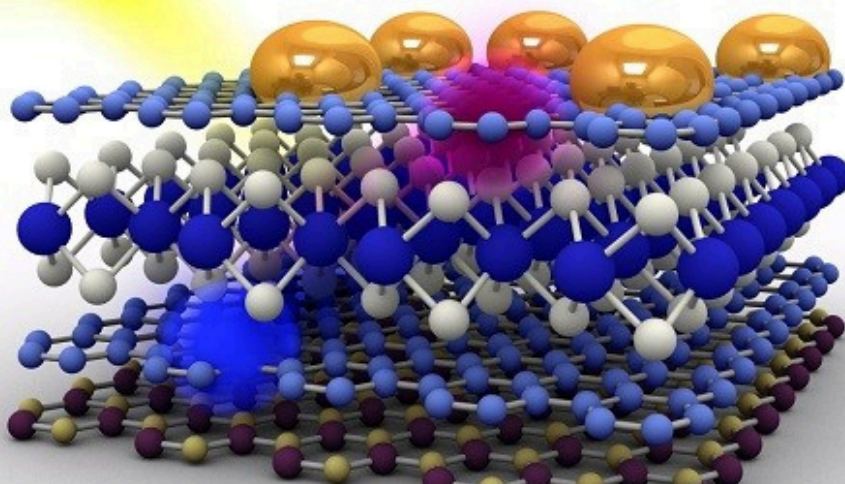
نانوکامپوزیت‌ها

نانوکامپوزیت‌ها ترکیبی از دو یا چند ماده هستند که حداقل یکی از آن‌ها در مقیاس نانو قرار دارد.

خواص:

بهبود خواص مکانیکی: نانوکامپوزیت‌ها می‌توانند خواص مکانیکی و حرارتی مواد پایه را به طور قابل توجهی بهبود بخشند.

خواص ضد باکتری: برخی نانوکامپوزیت‌ها، به ویژه آن‌هایی که شامل نانوذرات نقره هستند، خواص ضد باکتری دارند و می‌توانند در بسته‌بندی مواد غذایی و پزشکی مورد استفاده قرار گیرند.

خانواده درمانی

تعریف خانواده

گیدنز در جامعه شناسی: خانواده هسته ای شامل دو بزرگسال که با هم در کنار فرزندان خود یا کودکانی که به فرزندی پذیرفته اند زندگی می کنند. خانواده گسترده مرکب از سه نسل یا بیشتر که یا در یک مسکن و یا در نزدیکی یکدیگر زندگی می کنند. این خانواده می تواند شامل پدر بزرگ و مادر بزرگ، برادر و همسرانشان، خواهران و شوهرانشان، عمه ها و خاله ها، عموها و دایی ها، خواهر زاده ها و برادر زاده ها باشد.

برگس والک: خانواده گروهی است متشکل از افرادی که از طریق پیوند زناشویی، همخونی یا پذیرش، با یکدیگر به عنوان شوهر، زن، مادر، پدر، خواهر و فرزند در ارتباط متقابلند و فرهنگ مشترکی پدید آورده و در یک واحد خاص زندگی می کنند.

مک آیورد در کتاب جامعه: گروهی دارای روابط جنسی پایا و مشخص که به تولید مثل و تربیت فرزندان منجر می شود.

لوی: خانواده پیوندی با نهاد ازدواج و صورتی از روابط جنسی مورد تصویب جامعه .

باقر ساروخانی: بر اساس ازدواج بین دو جنس مخالف و در آن منسبات نسبی واقعی یا قراردادی. همچنین سببی و فرزند پروری به چشم می خورد. خانواده مستلزم زندگی در یک مکان حیات و از اشتراکات اقتصادی برخوردار نیست. ابعاد آن شامل زیستی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی است. همچنین نگهداری و پرورش عالوه بر تولید مثل هست.

تعریف خانواده درمانی

خانواده درمانی یک رویکرد روان درمانی است که بر بهبود روابط و تعاملات بین اعضای خانواده تمرکز دارد. این روش خانواده را به عنوان یک *سیستم* در نظر می گیرد و مشکلات فردی را در چارچوب الگوهای ارتباطی و تعاملی خانواده بررسی می کند. هدف خانواده درمانی، تقویت ارتباطات، حل تعارضات و ایجاد تغییرات مثبت در ساختار و عملکرد خانواده است تا به سلامت روانی و عاطفی همه اعضا کمک کند.

مفاهیم مربوط به نظریه سیستم ها

نظریه سیستم ها در خانواده درمانی خانواده را به عنوان یک سیستم پیچیده و پویا در نظر می گیرد که اعضای آن به طور مداوم بر یکدیگر تأثیر می گذارند و از یکدیگر تأثیر می پذیرند. این رویکرد بر این ایده استوار است که مشکلات فردی اغلب ریشه در تعاملات و الگوهای ناسالم خانوادگی دارد.

یکی از مفاهیم کلیدی این نظریه *هموایی* است، یعنی تمایل سیستم خانواده به حفظ تعادل، حتی اگر این تعادل ناسالم باشد. به عنوان مثال، خانواده ها ممکن است برای حفظ ثبات، رفتارهای مشکل ساز را تداوم بخشند. مفهوم *وابستگی متقابل* نیز بسیار مهم است، زیرا نشان می دهد رفتار هر عضو خانواده بر کل سیستم تأثیر می گذارد. برای مثال، تغییر در رفتار یک فرد می تواند واکنش های زنجیره ای در دیگر اعضا ایجاد کند. علاوه بر این، *مرزهای سیستم* تعیین می کنند که اعضای خانواده چگونه با یکدیگر و با محیط خارجی تعامل می کنند. مرزهای خیلی سخت (بسته) می توانند منجر به انزوا شوند، در حالی که مرزهای خیلی نرم (باز) ممکن است باعث از دست دادن هویت فردی شوند.

الگوهای ارتباطی نیز نقش کلیدی در این نظریه دارند. نحوه ارتباط اعضای خانواده با یکدیگر می تواند سلامت سیستم را تقویت یا تضعیف کند. برای مثال، ارتباطات مبتنی بر انتقاد مداوم یا عدم گوش دادن می تواند مشکلات را تشدید کند. خانواده درمانگران با بررسی این مفاهیم و شناسایی الگوهای ناسالم، به خانواده ها کمک می کنند تا تعاملات سالم تری ایجاد کرده و مشکلات را به شیوه ای سازنده حل کنند. این رویکرد به خانواده ها می آموزد که چگونه با تغییرات سازگار شوند و تعادل سالم تری در سیستم خانوادگی خود برقرار کنند.

دانش فرمانش

دانش فرمانش (CYBERNETICS) در خانواده درمانی به مطالعه *چرخه های بازخورد* و تعاملات اعضای خانواده می پردازد. این مفهوم نشان می دهد که رفتار هر فرد بر کل سیستم تأثیر می گذارد و خانواده ها از *بازخورد مثبت* (تغییرات را تشدید می کند) و *بازخورد منفی* (تعادل را حفظ می کند) برای تنظیم خود استفاده می کنند. درمانگران با شناسایی الگوهای تکراری و ناسالم، به خانواده ها کمک می کنند تا تعاملات سالم تری ایجاد کرده و تعادل سیستم را بهبود بخشند.

خانواده درمانگران بر اساس نحوه ارتباط با خانواده به چند دسته تقسیم می شوند:

مستقیم: فعال و دستوردهنده، راهکار ارائه می دهد.

غیرمستقیم: تسهیل گر، به خانواده کمک می کند خودش راه حل پیدا کند.

مشارکتی: همکارانه، با خانواده تصمیم گیری می کند.

ناظر: الگوها را مشاهده و تحلیل می کند.

چالش های علم و دین: از تضاد تا تعامل

در دنیای امروز، به واسطه توسعه روزافزون فناوری و علوم جدید، تعارضات میان علوم و ادیان روز به روز نمایان تر می شود. در این میان، برخی دین را انکار می کنند و برخی دیگر به نفی علم روی می آورند و با این رویکردها، این شکاف را عمیق تر می کنند. اما برای حل این تعارض، لازم است از زاویه ای دیگر به مسئله علم و دین نگاه کنیم و به مبانی هستی شناسی و انسان شناسی علوم و ادیان بپردازیم.

هستی شناسی به بررسی ماهیت وجود و واقعیت می پردازد. به عنوان مثال، آیا جهان تنها از ماده تشکیل شده است یا اینکه واقعیت های غیرمادی نیز وجود دارند؟ انسان شناسی نیز به مطالعه ماهیت انسان و جایگاه او در جهان می پردازد. برای مثال، آیا انسان فقط یک موجود مادی است یا اینکه ابعاد روحانی و معنوی نیز دارد؟

این دو حوزه به طور مستقیم بر نحوه شکل گیری نظریات علمی تأثیر می گذارند. فرض کنید یک دانشمند با دیدگاه مادی گرایانه به تحقیق بپردازد. او ممکن است بر این باور باشد که تنها آنچه قابل مشاهده و اندازه گیری است، واقعی است. در نتیجه، ممکن است به سؤالاتی درباره روح یا معنویت توجهی نکند. لذا این مبانی در هر علم بر نظریه ها و نتایج آن تأثیری اساسی می گذارد، تا جایی که یک مبنای نادرست می تواند نتایج علمی را به سمتی سوق دهد که با آموزه های دینی در تضاد باشد. از این رو، شناخت مبانی و نوع هستی شناسی و انسان شناسی که هر علم بر آن استوار است، حائز اهمیت می شود.

این رویکردهای معرفت شناسی عمده تاً حاصل مکاتب فکری و فلسفی موجودند. برخی بر این باورند که ادیان الهی در این زمینه نقشی ندارند و نمی توانند در حوزه علوم تأثیرگذار باشند و به همین دلیل، استخراج یک الگو برای زندگی اجتماعی از دین را غیرممکن می دانند و معتقدند علوم را لازم است بدون توجه به دیدگاه های دینی بررسی کنیم. کما اینکه در مسیحیت امروزی، نگاه جدایی دین از جامعه وجود دارد و عملاً مسیحیت پاسخی برای چالش های اجتماعی ندارد.

است؛ یعنی عقیده ای است که بنای زندگی اجتماعی و فردی انسان ها باید بر پایه آن نهاده شود. در واقع، توحید یک فکر و یک اصل برای زندگی است و مربوط به نظام اجتماعی، جهت گیری های انسان و کیفیت زندگی جوامع بشری است. [1]

اما امروزه اندیشمندان مسلمان معتقدند که دین اسلام این قابلیت را دارد که در تمام ابعاد زندگی بشر مورد استفاده قرار گیرد. به عنوان مثال، آیت الله خامنه ای توحید [2] را یک «دکترین اجتماعی» می داند که برای اجتماع، اقتصاد و سیاست دارای خط مشی و ساختار ویژه است. به بیان ایشان، توحید، غیر از آنکه یک پیش فلسفی باشد، یک شناخت علم و زندگی ساز

از نگاه ایشان، توحید در قرآن نه تنها نگرشی بی تفاوت و غیرمسئول نیست، بلکه شناختی فعال و نگرشی سازنده است و طرز فکری است که تأثیری اساسی و تعیین کننده در بنای جامعه، اداره آن، ترسیم خط سیر (استراتژی) و تعیین هدف و تأمین عناصر حفظ و ادامه آن دارد. به عبارت دیگر، توحید از ارکان ایدئولوژی اسلام و رکن اساسی آن به شمار می آید. [3]

ایشان در راستای چگونگی تحقق این امر توضیح می دهند: «نمی توان توقع داشت که مکتب ما با همه اصالت و امتیاز در همان لباس قدیمی بتواند گزینه نوظلمی جهانیان را اشباع کند و حقیقت درخشنده خود را که کهنگی بردار نیست به بشریت بنمایاند. [4]»

در نهایت، می توان نتیجه گیری کرد که برای تولید علم مؤثر و پاسخگو به نیازهای جامعه، ضروری است که با نگاهی نوین به اسلام رجوع کنیم. این به معنای تلاش برای اسلامی سازی علوم مدرن که از معرفت شناسی متفاوتی برخوردارند، نیست. بلکه هدف این است که با استفاده از مبانی اسلامی، نظریه های جدیدی تولید کنیم که به درک عمیق تری از واقعیت های انسانی و جهانی منجر شود. این رویکرد نه تنها به تقویت ارتباط بین علم و دین کمک می کند، بلکه می تواند به ایجاد جامعه ای آگاه تر و متعالی تر نیز بینجامد.

طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن، ص 239 [1]

ر.ک: روح توحید نفی عبودیت غیر خدا [2]

طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن، ص 219 [3]

سید قطب، آینده در قلمرو اسلام، ترجمه سید علی خامنه ای، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، 1377 [4]

تبعات فیلترینگ یا عدم فیلترینگ بر خانواده

یکی از موضوعات جدید و بحث برانگیزی که این روزها در میان کاربران فضای مجازی مورد نقد و انتقاد و حتی استقبال واقع گردیده است، بازنگری در سیاست های مسدود سازی، موضوع صد و چهارمین جلسه ی شورای عالی فضای مجازی در مورخ چهارم دیماه سال جاری با حضور سران سه قوه، وزیران و اعضای شورای عالی فضای مجازی کشور می باشد.

در جلسه ی برگزار شده، تصمیم به رفع محدودیت دسترسی به برخی از پیام رسان های خارجی از جمله واتساپ گرفته شده و مقرر گردیده است که در آینده ی نزدیک نیز به صورت مرحله به مرحله از سایر پیام رسان های دیگر نیز، رفع فیلتر و نتیجتاً دسترسی آزاد و بدون محدودیت بعمل آید. هر چند که تصمیمات صورت گرفته و تحت بررسی در این جلسه دارای طرفداران و مخالفانی می باشد اما آنچه که در این بازه ی زمانی مهم و شایسته ی اهمیت است این است که دسترسی آزادانه به فضاهای مجازی چه آثاری بر سنگ بنای جامعه (خانواده) خواهد داشت؟

مطابق ماده 33 حقوق شهروندی 1395 حق شهروندان است آزادانه و بدون تبعیض از امکان دسترسی و برقراری ارتباط و کسب اطلاعات و دانش در فضای مجازی بهره مند شود. بعلاوه بند 2 ماده میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی نیز بیان میدارد: هر کس حق آزادی بیان دارد. این حق شامل آزادی تفحص و تحصیل و اشاعه اطلاعات و افکار از هر قبیل بدون توجه به سرحدات، خواه شفاه یا به صورت نوشته یا چاپ یا به صورت هنری یا به هر وسیله ی دیگر به انتخاب خود می باشد. بنابراین و به همین جهت حق دسترسی مردم به فضای مجازی را که یک حق طبیعی و مکنتیه و قانونی است را نمی توان و نباید نادیده انگاشت. در کشور ما نیز حق دسترسی به این فضاها پذیرفته شده اما در کیفیت استفاده بحث و اختلاف نظرانی موجود است.

استفاده از فضاهای مجازی علاوه بر اینکه دارای مزایای بسیاری از جمله رشد آگاهی، رونق کسب و کارها، پیشرفت علم و تولید محتوای کارآمد، توسعه ی ارتباطات اجتماعی و ... است، اما نباید این موضوع را دور از نظر داشت که دارای آثار مخرب و جبران ناپذیر بسیاری نیز می باشد. از جمله :

- 1- ضربه به هویت دینی و اسلامی کاربران .
- 2- تغییر الگوهای زندگی اسلامی و رواج الگوهای غربی .
- 3- مخاطرات جدی امنیتی .
- 4- ایجاد ناامنی برای کودکان از طریق دسترسی نامحدود به داده ها و باز شدن پای آن ها به سایت های نامناسب و غیر اخلاقی و تبعات بی شمار و جبران ناپذیر بعدی که در نتیجه آن ایجاد می گردد.
- 5- افزایش جرم و جنایت.
- 6- افزایش بی بند و باری و انحطاط اخلاقی در خانواده و نتایج زیانبار متعدد از جمله افزایش آمار طلاق و فروپاشی بنیان خانواده. و موارد متعدد دیگر.

منطقی و قانونی است که نمی توان افراد را از حق استفاده از بسترهای اطلاعاتی و داده ای در فضای مجازی محروم ساخت، اما نباید مضرات و آثار سوء استفاده ی بدون نظارت و نامحدود آن را نیز، که عمدتاً رواج بی بند و باری اخلاقی در خانواده است، نادیده انگاشت، چرا که در غیر این صورت، تبعات آن در وهله ی اول گریبان گیر کوچک ترین و در عین حال مهم ترین واحد جامعه، یعنی خانواده خواهد شد، که در ادامه نیز به واحدهای بزرگتر از جمله خود جامعه نیز سرایت خواهد نمود که در اینصورت تبعات جبران ناپذیری را در پی خواهد داشت. بنابراین صرفنظر از درستی یا نادرستی فیلترینگ یا عدم فیلترینگ آن چه که نباید از نظر دور داشت، این است که فیلتر نمودن فضای مجازی مشکلی را حل نمی کند، کما اینکه رفع فیلتر نیز کارگشا نخواهد بود چرا که کاربران برای استفاده از مزایای این فضاها، به روش های مختلف، اعم از قانونی و غیرقانونی متمسک می شوند و خود آگاه یا ناخود آگاه، بدون در نظر گرفتن آثار مخربشان، از آنها بهره می برند. بنابراین شیوه ی منطقی و کاربردی این است که با ریشه یابی صحیح و منطقی و تشخیص علت نیازهای مختلف افراد به این فضاها، به دنبال چاره جویی و تامین بسترهای مناسب و با کیفیت جایگزین داخلی بود تا از این طریق، علاوه بر تامین نیازهای مختلف کاربران، میل به استفاده از فضاهای نامناسب مجازی را در آن ها کاهش داده و علاوه بر حفاظت از عنصر مهم جامعه (یعنی خانواده)، زمینه ی مناسب جهت رشد بهتر جامعه و تامین امنیت آن فراهم گردد. در غیر این صورت شاهد افزایش مشکلات عدیده در سطح خانواده و متعاقباً جامعه خواهیم بود .

سازمان همکاری‌های D-8 و تأثیرات آن بر اقتصاد ایران

در جهان امروز، همکاری‌های تجاری و اقتصادی بخش عمده‌ای از روابط بین الملل را به خود اختصاص داده‌اند که اهداف قریب به اتفاق آنها، ایجاد سازمان‌هایی برای روابط مستحکم اقتصادی بین کشورهای در حال توسعه می‌باشد. از عوامل مهمی که باید در ایجاد سازمان‌های همکاری تجاری به آن توجه نمود، منطقه‌گرایی است. منطقه‌گرایی یا مجموعه اقداماتی که از طریق کاهش یا حذف موانع تجاری بین کشورهای یک منطقه، باعث آزاد سازی یا تسهیل تجارت در سطح آن منطقه می‌گردد. از جمله این سازمان‌ها که تحت تأثیر منطقه‌گرایی پدید آمده است، سازمان همکاری D-8 می‌باشد.

سازمان مذکور، برای اولین بار در سال 1996 میلادی توسط نخست وزیر وقت ترکیه (نجم الدین اربکان) پیشنهاد گردید و سرانجام در سال 1997 میلادی، به عنوان یک نهاد بین‌المللی با هدف تقویت همکاری‌های اقتصادی و تجاری میان کشورهای اسلامی تأسیس گردید.

کشورهای اسلامی در حال توسعه عضو این سازمان، عبارت بودند از: «ایران، ترکیه، پاکستان، بنگلادش، مصر، نیجریه، مالزی و اندونزی» که به دنبال دست‌یابی به توسعه اقتصادی، اجتماعی، مشورت‌های سیاسی در عرصه‌های تجارت، صنعت و ارتباطات مالی، بانکداری، فقرزدایی، انرژی و غیره بودند. لازم به ذکر است کشورهای عضو این سازمان به دلیل جمعیت بالا و منابع طبیعی غنی، ظرفیت‌های اقتصادی قابل توجهی دارند.

این سازمان مانند سایر سازمان‌های بین‌المللی دارای اهدافی می‌باشد، این اهداف عبارتند از: «تقویت تجارت بین‌المللی از طریق ایجاد بازارهای مشترک و کاهش موانع تجاری از جمله تعرفه‌ها و محدودیت‌های صادراتی، همکاری‌های فنی و علمی از طریق تبادل دانش و فناوری میان کشورهای عضو به ویژه در حوزه‌های فناوری اطلاعات، کشاورزی و انرژی، توسعه پایدار از طریق ایجاد برنامه‌های مشترک برای توسعه پایدار و حفاظت از محیط زیست.»

ایران نیز به عنوان یکی از کشورهای عضو این سازمان، به دنبال دست‌یابی به اهداف پیش‌بینی شده در این سازمان است؛ به ویژه در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی و آن را به عنوان یک ابزار مؤثر برای تقویت اقتصاد ایران تلقی می‌نماید.

با توجه به تحولات جهانی از جمله تجارت آزاد جهانی و ایجاد یکپارچگی اقتصادی و تنوع اقتصادی، سازمان همکاری D-8 فرصتی مناسب برای ایران به شمار می‌آید تا بتواند از ظرفیت‌های کشورهای عضو بهره‌برداری نماید و به همکاری‌های گوناگونی در ابعاد مختلف بپردازد، از جمله همکاری‌های صورت گرفته با این سازمان، می‌توان به همکاری برای توسعه پرورش ماهی در آبگیرهای داخلی و ساحلی ایران اشاره نمود.

نکته حائز اهمیت آن است که در کنار خط‌مشی‌های این سازمان، کنوانسیون تجارت جهانی (WTO)، راهکارهایی را برای کاهش موانع تجاری جهت افزایش صادرات را پیشنهاد می‌دهد و ایران می‌تواند با استفاده از این فرصت، محصولات غیرنفتی خود را به بازارهای جدید معرفی کند.

به عنوان مثال، با توجه به ظرفیت‌های کشاورزی و صنعتی، ایران می‌تواند محصولات خود را به کشورهای عضو D-8 صادر کند. علاوه بر افزایش صادرات می‌تواند از جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی نیز بهره‌برداری نماید که این مورد از طریق استناد به کنوانسیون‌های سرمایه‌گذاری مقدور می‌گردد.

می‌توان گفت جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی از کشورهای عضو D-8 می‌تواند به توسعه اقتصادی ایران کمک کند؛ چرا که همکاری در قالب پروژه‌های زیرساختی می‌تواند بهبود شبکه‌های حمل و نقل و انرژی را به دنبال داشته باشد که با اهداف برنامه‌های توسعه پایدار سازمان ملل هم‌راستا است.

به عنوان مثال، پروژه‌های مشترک در حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر می‌تواند به کاهش هزینه‌های انرژی و افزایش امنیت انرژی کمک کند.

همکاری با سازمان D-8، می‌تواند تنوع اقتصادی را از طریق کاهش وابستگی به نفت و گاز ایجاد کرده و فرصت‌های شغلی فراهم نماید که با توجه به بحران‌های اقتصادی جهانی، ایران نیاز دارد به سمت توسعه صنایع دیگر مانند صنعت گردشگری حرکت کند و از ظرفیت‌های D-8 برای این منظور استفاده کند اما کشور ما با مانعی تحت عنوان تحریم‌ها بر سر این مهم مواجه می‌باشد.

تحریم‌ها می‌توانند به کاهش تعاملات اقتصادی و تجاری میان کشورهای عضو D-8 منجر شوند و ایران را در دستیابی به اهداف اقتصادی خود محدود کنند اما با وجود تحریم‌ها ایران می‌تواند به رقابت با سایر کشورها بپردازد تا به بهبود کیفیت محصولات و خدمات دست یابد، همچنین ایران باید به دنبال نوآوری و بهبود فرآیندهای تولیدی باشد تا بتواند در بازارهای جهانی رقابتی باقی بماند.

همچنان که رئیس‌جمهور، مسعود پزشکیان نیز در 29 آذر 1403 در اجلاس سران D-8 شرکت نمودند و در این اجلاس بیان نمودند: «آمادگی داریم برای حمایت جمعی از جوانان کارآفرین، اقدامات مشترک در بستر دی‌هشت همچون ایجاد بانک مشترک ایده و سرمایه، پارک‌های علم و فناوری مشترک، برگزاری نشست‌های علمی - فناوری، اختصاص فرصت‌های مطالعاتی، بورسیه‌های تحصیلی و تبادل استاد و دانشجو، ارائه تسهیلات کارآفرینی جوانان، سرمایه‌گذاری در بنگاه‌ها جهت حل مشکلات اشتغال جوانان و نیز برگزاری نمایشگاه‌های دستاوردهای دانش‌بنیان را با همکاری اعضا عملیاتی کنیم.»

از سخنرانی رئیس‌جمهور می‌توان به این نتیجه رسید که سازمان D-8 می‌تواند به عنوان یک فرصت مهم برای اقتصاد ایران عمل کند تا به بازارهای جدید دسترسی پیدا کند و حجم صادرات خود را افزایش دهد، فناوری‌های نوین به ایران انتقال یابد و باعث بهبود تولیدات داخلی گردد، موقعیت دیپلماتیک ایران را تقویت نماید، چالش‌های اقتصادی مانند بیکاری کاهش یابد، به شرطی که چالش‌های موجود مدیریت شوند.

اگر این همکاری‌ها به درستی مدیریت شوند، می‌توانند به بهبود وضعیت اقتصادی ایران در سطح بین‌المللی منجر شوند و توسعه پایدار و افزایش رفاه اقتصادی در کشور را برای ملت ایران به ارمغان آورد.

حقوق خانواده در اسلام

همه شما می دانید که خانواده یکی از مهم ترین و بنیادی ترین نهادهای اجتماعی در اسلام است و جایگاه ویژه ای در آموزه های اسلامی دارد. عرضم این است که اسلام عزیز با تأکید بر روابط سالم و انسانی میان اعضای خانواده، قوانین و حقوقی دقیق و عادلانه برای استحکام بنیان خانواده و تحقق آرامش و محبت میان افراد آن وضع کرده است. این مقررات نه تنها بر پایه عدالت و انصاف بنا شده اند، بلکه هدف غایی آنها تحقق سعادت فردی و اجتماعی است. خانواده در اسلام به عنوان اولین و مهم ترین نهاد اجتماعی معرفی شده است و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم از ازدواج به عنوان «محبوب ترین بنیان نزد خداوند» یاد فرموده اند. ازدواج در اسلام نه تنها یک نیاز طبیعی است، بلکه راهی برای تکامل روحی و اخلاقی انسان محسوب می شود. قرآن کریم، خانواده را محل سکون و آرامش توصیف می کند و تأکید دارد که محبت و مودت باید اصل حاکم بر این نهاد باشد: «وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً» (روم: 21). اسلام روابط میان اعضای خانواده را بر پایه حقوق و تکالیف متقابل استوار کرده است تا تعادل و هارمونی در محیط خانواده برقرار شود. برخی از این حقوق عبارت اند از:

حقوق زوجین (زن و شوهر):

- **حقوق زنان:** اسلام تأکید زیادی بر حقوق زنان در خانواده دارد. زن به عنوان همسر از حقوق مالی همچون مهریه، نفقه، و داشتن استقلال اقتصادی برخوردار است. همچنین تأکید شده است که مرد باید با همسر خود با احترام، محبت، و مدارا رفتار کند: «وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ» (نساء: 19). زن نیز وظیفه دارد در چارچوب زندگی مشترک، به شوهر خود وفاداری و احترام بگذارد و برای تحکیم بنیان خانواده تلاش کند.
- **حقوق مردان:** به مرد به عنوان عنصر کلیدی و قوام بخش در اسلام وظایف مهمی سپرده شده است. مرد موظف است نیازهای مالی و رفاهی همسر و فرزندان را تأمین کند و آنها را در محیطی امن و محبت آمیز پرورش دهد. همچنین مرد از حق دریافت احترام و وفاداری از سوی همسر برخوردار است.

امام رضا علیه السلام

تَرَدِّیکَ تَرَبِّیْنِ شَمَا بَهْ مِنْ اِنْظَرِ مَقَامَ

در روز قیامت، کسی است که

در مورد خانواده خود خوش رفتار باشد

صدیقه الإمام رضا علیه السلام، ص ۶۷

@ATREQURAN

حقوق فرزندان: والدین وظیفه دارند که نیازهای جسمانی، عاطفی و معنوی فرزندان را تأمین کنند، آنها را با اخلاق اسلامی، احترام به حقوق دیگران و تقوا تربیت کنند. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می‌فرمایند: «فرزند بر والدین حق دارد که او را خوب نام نهند، به‌خوبی تربیت کنند و شغل شایسته‌ای برای وی فراهم آورند.» - فرزندان نیز وظیفه دارند به والدین خود احترام بگذارند و از راهنمایی و دستورات آنها، در چارچوب رضای الهی، پیروی کنند: «وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا» (اسراء: 23).

حقوق والدین بر فرزندان: در فرهنگ اسلامی، احترام و نیکی به پدر و مادر از برترین واجبات است. قرآن کریم در کنار توحید، به احسان و احترام به والدین توصیه دارد و نافرمانی از آنها را گناهی بزرگ می‌داند. یکی از اهداف اصلی حقوق خانواده در اسلام، ایجاد آرامش، عشق و همدلی در محیط خانواده است. اسلام عزیز از یک سو با تنظیم حقوق و وظایف اعضای خانواده، از اختلافات و ناسازگاری‌ها جلوگیری می‌کند و از سوی دیگر، ارزش مسئولیت‌پذیری، گذشت و فداکاری را در اعضای خانواده تقویت می‌کند. خانواده سالم، بستری برای تربیت نسل صالح است و به همین دلیل، حفظ بنیان خانواده و تلاش برای حل مسائل آن، مورد تأکید اسلام قرار گرفته است. اسلام عزیز نهاد خانواده را بسیار ارزشمند می‌داند و قوانین آن را به‌گونه‌ای تنظیم کرده است که توازن حقوق و مسئولیت‌ها برقرار باشد. توجه به قوانین الهی و عمل به وظایف تعیین‌شده، ضامن موفقیت خانواده و رشد جامعه است. بنابراین، شناخت و عمل به حقوق خانواده در اسلام، شاخصی مهم برای ایجاد محیطی امن، آرام و با محبت در زندگی محسوب می‌شود.

تاثیر رسانه بر گرایش زنان به عمل - های زیبایی

در سال ۲۰۲۰ حدود ۱۱ میلیون جراحی زیبایی و ۱۵ میلیون عمل زیبایی بدون جراحی در جهان صورت گرفته است و افراد ۱۹ تا ۴۰ ساله بیشترین متقاضیان این - گونه عمل - ها بوده - اند که ۹۲ درصد آن را زنان شامل می - شوند. مطابق با آمارهای غیررسمی در سال ۲۰۲۱ سهم ایران حدود ۱۷۵۰۰۰ عمل زیبایی بوده است و در رتبه - بندی سال ۲۰۲۰ ایران از نظر تعداد جراحان زیبایی پلاستیک در رتبه ۲۸ قرار گرفت. می - توان گفت گرایش افراد به عمل - های زیبایی به طور چشمگیری تحت - تأثیر عوامل مختلف روانی - اجتماعی، از جمله تصویر منفی بدن، عزت نفس پایین و نیاز به اعتبارسنجی خارجی است. تحقیقات نشان می - دهد افرادی که دارای سطح بالاتری احساس حقارت و نگرانی هستند، بیشتر به دنبال بهبود و تغییر ظاهر خود هستند. همچنین بنا بر نظریه مقایسه اجتماعی فستینگر (۱۹۵۴)، افراد به دلیل تمایل به ارزیابی توانایی - ها و وضعیت خود، به خصوص زمانی که استانداردهای عینی وجود نداشته باشند، درگیر مقایسه خود با دیگران می شوند.

با رواج رسانه - های اجتماعی در میان مردم جامعه، بخش بزرگی از مقایسه - های اجتماعی در بستر فضای مجازی رخ می‌دهد. چنانچه در مطالعات انجام شده بین مقایسه - های ظاهری در اینستاگرام و نارضایتی های ظاهری رابطه مشاهده شده است. در پژوهشی دیگر بیان شده که دختران جوان ظاهرشان را با تصاویری از همسن و سالان خود که لایک بیشتری در شبکه های اجتماعی دریافت کرده - اند مقایسه می - کنند. همچنین مطالعاتی دیگر بیان دارند استفاده از فیلترهای صورت در برنامه - هایی مانند اسنپ چت با افزایش میل به تغییرات صورت مرتبط است، به طوری که ۴۲ درصد از زنان تصمیم می - گیرند پس از استفاده از این فیلترها تحت عمل - های زیبایی قرار گیرند و استفاده از اینستاگرام نیز می - تواند باعث نگرانی فرد از تصویری که از بدنش دارد بشود.

درواقع رسانه جمعی، شبکه های اجتماعی و انواع برنامه - های آنها، اثر مستقیم و غیر مستقیم بر ارزش - ها و باورهای اجتماعی زنان دارند. به این معنا که رسانه - ها هنجارآفرینی می - کنند؛ یعنی فشار اجتماعی را تولید و بازتولید کرده و بر رفتارهای فردی و اجتماعی و حتی فضای گفتمانی جامعه تسلط دارند. در این جریان با نمایش الگوهای رسانه - ای، تایید اطرافیان و فشارهای محیط اجتماعی، زیبایی بدن به عنوان خوبی و فضیلت برای زن ارزش - گذاری می - شود، به دنبال آن استانداردها و ایده - آل زیبایی در زنان درونی می - شود

و آنها به دنبال کسب این ارزش‌هایی اجتماعی که رسیدن به اید-هآل زیبایی است رهنمون می-شوند. درواقع در این فرایند، اتفاق اصلی که می-افتد این است که زنان خود را با الگوهای دارای معیارهای خاص زیبایی مقایسه می-کنند و از جایی که طبیعتاً هماهنگ ساختن کامل ظاهر خود با الگوهای نمایشی غیرممکن است، زنان در معرض آسیب-ها و مشکلات روحی - روانی قرار می-گیرند. این شرایط به عزت نفس زنان، احساس شفقت به خود و اعتماد به نفس آنان ضربه وارد می-سازد. آنها در این شرایط دچار احساس حقارت و خودکم بینی شده و جهت احیاء عزت نفس از دست رفته خود و همانندسازی ظاهرشان با آنچه رسانه به عنوان استاندارد زیبایی مطرح می-کند، ناخواسته درگیر عمل-های زیبایی می-شوند.

در این جریان به دلیل اینکه مراکز انجام عمل-های زیبایی با قیمت-های متناسب و گاهی به صرفه، دردسترس افراد است و متأسفانه عواقب و پیامدهای انجام عمل-های زیبایی به افراد متقاضی هشدار داده نمی-شود، افراد به راحتی وارد جریان تغییر ظاهر خود توسط جراح-های زیبایی می-شوند. درحالیکه علیرغم برخی گزارشات مربوط به بهبود عزت نفس، شواهد نشان می-دهند که روش های مختلف عمل- های زیبایی اغلب نمی-توانند عزت نفس از دست رفته زنان را به طور قابل توجهی افزایش دهند و حتی ممکن است نگرانی های زنان از ظاهر خود را افزایش دهند و یا آنان را درگیر وسواس زیبایی کند. از طرفی استانداردهای زیبایی با تغییر مد و جریان رسانه-ای مدام درحال تغییر هستند و مجدد میتوانند زنان را وارد چرخه باطل انجام انواع عمل- های زیبایی کنند.

همچنین بسیاری از عمل- های زیبایی عواقب و پیامدهای جسمی و روحی جدی به همراه دارد که به درستی اطلاع رسانی نمی-شود و حتی ممکن است این عمل-های زیبایی توسط کلینیک-های زیبایی غیرمعتبر انجام گیرند که آسیب- های ناشی از آن را دوچندان و گاهی غیرقابل جبران سازد. بنابراین باتوجه به اینکه جامعه امروزی بر محور رسانه کنترل و مدیریت می-شود، ضروریست جهت کاهش تاثیر رسانه بر گرایش زنان به عمل-های زیبایی، از حمایت رسانه - های اجتماعی در این مسیر استفاده کنیم.

به این صورت که رسانه های اجتماعی با آگاهی بخشی، ترویج زیبایی - های طبیعی، حمایت از عزت نفس و اعتماد به نفس زنان و بیان آسیب-ها و پیامدهای عمل-های زیبایی، در فرهنگ-سازی برپایه حفظ کرامت و ارزشمندی زنان جمهوری اسلامی ایران ایفای نقش کنند. همچنین لازم است سیاست-گذاری -هایی توسط دولت انجام گیرد همچون؛ صدور مجوز و نظارت دقیق بر تمامی کلینیک- های زیبایی، نظارت و ایجاد قوانینی سختگیرانه برای تبلیغات کلینیک-ها، نظارت جدی-تر بر جراحان و پزشکان زیبایی، تشویق به استفاده از خدمات درمانی روان شناختی قبل از عمل و... که می-تواند در راستای فرهنگسازی صحیح در جامعه و اعمال روش-های بازدارنده در این حوزه به کار گرفته شود.

امام صادق علیه السلام:

زن کردن بندی است، را
همانا کرد بند که چه کرد بند کنی
نیک به گردنت آویز کنی

وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۳۳

وقتی با ابداع واژه‌ای نادرست، دختران مجرد را به متهمان ترحم برانگیز تبدیل می‌کنند

بارها شده است که با اصطلاحات تازه ابداع شده مواجه می‌شویم که نمی‌توانیم جز مفاهیم سیاه و عواقب سیاه‌تر از آن چیز دیگری برداشت کنیم. نمونه این اصطلاحات «تجرد قطعی دختران» است. اگرچه مخاطب اصلی آن دختران دهه ۵۰ و ۶۰ می‌باشند اما لازم به ذکر است که این واژه به مانده لولوی ترسناک کودکی‌ها، برای دختران دهه ۷۰ و ۸۰ نیز عمل می‌کند. جامعه شناسانی که معتقد بر صحت این واژه می‌باشند، کارآیی این واژه را به مثابه آژیر خطر برای مسئولان و متولیان جمعیت قلمداد می‌کنند اما غافل از آن هستند که آژیر خطر یک طرفه‌شان، چه بار سنگینی را بر دختران مجرد دهه‌های پنجاه، شصت، هفتاد و هشتاد بار می‌کند. آنان متوجه نیستند که با ابداع این واژه چه کمکی به تنفر دختران از دخترانگی و دوری از هویت زنانه کرده‌اند! مگر گمگشتگی هویتی چگونه اتفاق می‌افتد؟! مگر نفرت از هویت دخترانه و سرکوب آن یک شبه به وقوع می‌پیوندد؟! هنگامی که تمام علت‌های عدم وقوع ازدواج را در مجرد ماندن دختران گره می‌زنید بدون آنکه نگاه واقع بینانه ازدواج که مبتنی بر «خواستگاری پسران» و «پذیرفتن دختران» است را در نظر بگیرید؛ ناخودآگاه بار افزایش جوان مجرد با اصطلاح «تجرد قطعی دختران» بر قشر دختران تحمیل می‌شود.

تحمیل مجرم گونه‌ای که دختران را مقصر وجود افزایش جمعیت جوانان مجرد قلمداد می‌کند. شهید مطهری در کتاب نظام حقوق زن در اسلام موکداً و مصرانه بر رابطه خواستگاری و پذیرش با عباراتی چون ناز دختران و نیاز پسران در راستای وقوع ازدواج سخن به میان آورده‌اند. اما اصطلاح ابداع شده تجرد قطعی دختران، به صراحت تمام عامل خواستگاری، عامل نیاز که همان «پسران» هستند را حذف کرده و باری از «خواسته نشدن، مطلوب نشدن، ناقص بودن، بی‌بهره بودن زندگی و...» را به دختران مجرد القا می‌کند.

نتیجه‌ی این القائات جز افسردگی، ناامیدی، احساس پوچی و نفرت از هویت دخترانه نخواهد بود! نمونه‌ی بارز این واقعیت را می‌توانید در کلیپ‌های مصاحبه با دختران دهه شصتی که در این سالها در فضای مجازی پربازدید بوده‌اند ببینید. دختری که بغضش می‌ترکد و با ناامیدی از ازدواج و یقین به رسیدن به سن تجرد قطعی دختران دهه هفتاد و هشتاد را نصیحت می‌کند که ادامه تحصیل، شغل، معیارهای شخصی در انتخاب همسر را کنار بگذارد و به اولین خواستگارا جواب مثبت دهد!

کلیپ‌هایی که از دختران ۱۸ تا ۲۰ سال در قطعه شهدای بهشت زهرا تهران می‌پرسد با پسر خوب و نجیب فلافل فروشی که به خواستگاری‌ات بیاید، ازدواج می‌کنی؟ دختر می‌گوید خیر و در نهایت عکس شهید هادی ذوالفقاری را نشان می‌دهند که بین؛ این شهید که دوستش داشتی فلافل فروش بود!

انگاره سختگیری دختران در ازدواج، در پس ذهن‌های برخی جامعه شناسان و مسئولان آنقدر قدرتمند ریشه دوانده است که شاهد ابداع اصطلاحات نادرستی چون «تجرد قطعی دختران» هستیم. حال هرچقدر که مسئولان بگویند قصدشان متهم کردن دختران نیست، اما در واقعیت دختران متهم شده‌اند به عامل مهم افزایش جمعیت جوانان مجرد! اگرچه این اتهام با حسی ترحم برانگیز نیز توأمان است. ترحم بر دخترانی که ازدواج نکردند، شانس ازدواجشان از نظر مبتکران اصطلاح مذکور، بسیار کم است و باید برای ازدواجشان فکری کرد!

هیچ فردی، هیچ قشری و هیچ دختری از متهم شدن و در عین حال مورد ترحم قرار گرفتن لذت نمی‌برد. افسردگی، ناامیدی و نفرت از هویت دخترانه طبیعی‌ترین پیامد اصطلاحی است که روح و روان و هویت دختران مجرد را نشانه گرفته و آنان را «متهم ترحم برانگیز» قلمداد کرده است.

به امید حساسیت و مسئولیت‌پذیری در قبال ابداع واژگانی که در راستای توصیف و تبیین مسائل اجتماعی ایجاد شده‌اند!

نقش زنان در حوزه مقاومت

مقاومت، به عنوان یکی از مفاهیم بنیادی در جوامع انسانی است. در این میان، نقش زنان به عنوان ستون‌های اساسی در پیشبرد اهداف مقاومت، قابل توجه و الهام‌بخش است.

زنان؛ پیشگامان تربیت نسل‌های مقاوم

یکی از نقش‌های اساسی زنان در حوزه مقاومت، پرورش نسل‌های آگاه و مقاوم است. زنان، با ایفای نقش مادری، اولین معلمان کودکان هستند و ارزش‌هایی همچون ایثار، صبر و شجاعت را به نسل‌های آینده منتقل می‌کنند. تربیت فرزندان که در برابر مشکلات و سختی‌ها تسلیم نشوند و برای دفاع از حقوق و آرمان‌های خود تلاش کنند، مهم‌ترین سرمایه‌گذاری زنان در حوزه مقاومت است.

نقش زنان محدود به تربیت و حمایت معنوی نیست. در بسیاری از عرصه‌های مقاومت، زنان در کنار مردان به فعالیت‌های مستقیم پرداخته‌اند. در بیمارستان‌ها به عنوان پرستار و حتی در خطوط مقدم، جلوه‌ای از شجاعت و ایثار آن‌ها را نشان می‌دهد.

به عنوان مثال، در جریان جنگ تحمیلی ایران و عراق، زنان ایرانی با نقش‌آفرینی در پشت جبهه، امدادسانی و حتی حضور مستقیم در خط مقدم، به نمادهای مقاومت تبدیل شدند. از سوی دیگر، نقش زنانی مانند طاهره دباغ که در مبارزات سیاسی علیه رژیم پهلوی فعالیت می‌کردند، یادآور تلاش‌های بی‌وقفه آنان برای دستیابی به آزادی و عدالت است.

شخصیت‌هایی مانند لیلا خالد، مبارز فلسطینی، یا شیرین ابوعاقله، خبرنگار شجاع فلسطینی که جان خود را برای رساندن صدای مظلومان به خطر انداخت، نمونه‌هایی از زنان مقاومی هستند که تاثیر جهانی داشته‌اند.

زنان در مسیر مقاومت همواره با چالش‌های بسیاری روبرو بوده‌اند. از محدودیت‌های اجتماعی و فرهنگی گرفته تا فشارهای سیاسی، هر کدام می‌توانند مانعی در راه تحقق نقش آن‌ها باشند. اما تجربه نشان داده است که زنان با تکیه بر اراده و توانایی‌های خود، توانسته‌اند بر این موانع غلبه کنند.

در نتیجه، نقش زنان در حوزه مقاومت، تنها محدود به یک برهه زمانی یا جغرافیا نیست، بلکه یک جریان تاریخی و جهانی است که همواره الهام‌بخش جوامع بوده است. این نقش‌ها، چه در تربیت نسل‌های آینده و چه در میدان عمل، نشان‌دهنده اهمیت جایگاه زنان در پیشبرد آرمان‌های انسانی است.

این مقاله، تقدیم به تمامی زنانی که در مسیر مقاومت گام برداشته‌اند و همچنان ایستاده‌اند.

معرفی رشته مطالعات سیاسی انقلاب اسلامی گرایش آینده‌پژوهی انقلاب

رشته دکتری مطالعات سیاسی انقلاب اسلامی گرایش آینده‌پژوهی انقلاب در دانشگاه جامع انقلاب اسلامی به‌عنوان یکی از رشته‌های تخصصی و راهبردی طراحی شده است که به بررسی علمی و آینده‌نگرانه انقلاب اسلامی ایران می‌پردازد. این رشته به‌دلیل ماهیت میان‌رشته‌ای خود، ترکیبی از علوم سیاسی، آینده‌پژوهی، جامعه‌شناسی و تاریخ را در راستای تحلیل گذشته و طراحی آینده مطلوب ارائه می‌دهد.

ویژگی‌ها و اهداف رشته

تحلیل انقلاب اسلامی با رویکرد آینده‌پژوهانه

بررسی علل و پیامدهای انقلاب اسلامی در سطح ملی و بین‌المللی. شناسایی روندها و نیروهای محرک مرتبط با انقلاب اسلامی.

طراحی سناریوهای آینده انقلاب اسلامی

تدوین سناریوهای ممکن، محتمل و مطلوب برای آینده انقلاب اسلامی. تحلیل تأثیر تحولات فناوری، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی بر آرمان‌های انقلاب.

پژوهش محوری و ارائه راهکارهای عملی

ارائه سیاست‌ها و استراتژی‌های کاربردی برای مواجهه با چالش‌های آینده. توسعه و تکمیل گفتمان انقلاب اسلامی در سطح جهانی.

سرفصل‌های کلیدی در این رشته

مبانی نظری انقلاب اسلامی

ایدئولوژی و فلسفه انقلاب اسلامی.
جایگاه دین در سیاست و حکومت.

مطالعات تطبیقی انقلاب‌ها

مقایسه انقلاب اسلامی با سایر انقلاب‌های بزرگ جهان.
تحلیل نقاط قوت و ضعف گفتمان انقلاب اسلامی.

رویکردهای آینده‌پژوهی

آموزش ابزارها و روش‌های آینده‌پژوهی مانند سناریونویسی، تحلیل روندها، و روش دلفی.
کاربرد آینده‌پژوهی در بررسی مسائل کلان سیاسی و اجتماعی.

ابعاد بین‌المللی انقلاب اسلامی

تأثیر انقلاب اسلامی بر روابط بین‌الملل و نظام جهانی.
نقش ایران در محور مقاومت و جنبش‌های اسلامی.

چالش‌ها و فرصت‌های آینده انقلاب اسلامی

بررسی چالش‌های داخلی و خارجی پیش‌روی انقلاب.
شناسایی فرصت‌های توسعه گفتمان انقلاب اسلامی در سطح جهانی.

مهارت‌ها و فرصت‌های شغلی

فارغ‌التحصیلان این رشته می‌توانند در حوزه‌های زیر فعالیت کنند:

- پژوهش‌گر علوم سیاسی و آینده‌پژوهی در مراکز تحقیقاتی و دانشگاه‌ها.
- تحلیل‌گر و مشاور سیاسی برای نهادهای دولتی و غیردولتی.
- طراح سناریوهای راهبردی در زمینه مسائل کلان سیاسی و اجتماعی.
- فعالیت در حوزه رسانه و تولید محتوا با محوریت گفتمان انقلاب اسلامی.

چرا این رشته؟

رشته دکتری مطالعات سیاسی انقلاب اسلامی گرایش آینده‌پژوهی انقلاب فرصتی بی‌نظیر برای پژوهشگران علاقه‌مند به گفتمان انقلاب اسلامی و تحلیل آینده‌نگرانه تحولات سیاسی و اجتماعی است. این رشته، فارغ‌التحصیلان خود را با ابزارهای علمی و پژوهشی مجهز می‌کند تا بتوانند در مسیر تقویت و تداوم آرمان‌های انقلاب اسلامی گام بردارند.

تحولات سه ماه اخیر در حوزه داخلی و بین‌المللی ایران نشان‌دهنده تغییرات مهمی در معادلات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی کشور است. در حوزه داخلی، تصویب قانون نظارت بر حجاب و عفاف با استفاده از فناوری‌های نوین مانند دوربین‌های هوشمند، واکنش‌های متفاوتی را از سوی اقشار مختلف جامعه برانگیخته است. این اقدام که در راستای گفتمان دینی انقلاب اسلامی انجام شده، می‌تواند در صورت ایجاد توازن میان اقدامات قانونی و فرهنگی به تقویت ارزش‌های انقلاب کمک کند، اما در صورت افزایش نارضایتی اجتماعی، خطر گسترش شکاف‌های اجتماعی و بین‌نسلی را به همراه خواهد داشت.

از سوی دیگر، مشکلات اقتصادی مانند تورم بالا، کاهش ارزش پول ملی و بحران‌های زیربنایی، اعتراضات صنفی گسترده‌ای را در بخش‌های مختلف ایجاد کرده است. این وضعیت نشان‌دهنده لزوم اصلاح سیاست‌های اقتصادی، سرمایه‌گذاری در تولید داخلی و کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی است. در غیر این صورت، گسترش اعتراضات و کاهش اعتماد عمومی به نهادهای دولتی می‌تواند بحران‌های عمیق‌تری را به وجود آورد. علاوه بر این، اصلاحات در نظام آموزشی با هدف بازتعریف ارزش‌های انقلاب اسلامی و تطبیق آن‌ها با نیازهای نسل جوان، اگرچه با مقاومت‌هایی همراه بوده، اما فرصتی برای بازطراحی نظام آموزشی به شکلی است که پاسخگوی نیازهای جامعه باشد.

در عرصه بین‌المللی، جمهوری اسلامی ایران تلاش کرده است با تقویت روابط با کشورهای شرقی مانند چین و روسیه و همچنین کاهش تنش‌های منطقه‌ای از طریق توافق با عربستان سعودی، نقش خود را به‌عنوان یک قدرت منطقه‌ای تثبیت کند. نشست‌های بین‌المللی با محوریت گروه‌های مقاومت و گسترش همکاری‌های نظامی و اقتصادی، نمونه‌هایی از این اقدامات هستند. در این میان، تحریم‌های جدید غرب علیه ایران در حوزه‌هایی نظیر فناوری‌های پیشرفته و صنایع پتروشیمی، نیاز به بهره‌گیری از ظرفیت‌های داخلی و گسترش روابط تجاری با کشورهای غیرغربی را بیش از پیش برجسته کرده است.

در مورد سوریه، بازگشت این کشور به اتحادیه عرب و تلاش‌های بازسازی پس از جنگ داخلی، فرصتی برای تقویت موقعیت ایران در منطقه ایجاد کرده است. توافقات اقتصادی و حضور در پروژه‌های بازسازی سوریه به ایران امکان می‌دهد نقش استراتژیک خود را حفظ کند. با این حال، ادامه درگیری‌ها در شمال سوریه و بحران‌های انسانی ناشی از آوارگان، چالش‌هایی را پیش روی ثبات منطقه‌ای قرار داده است.

به‌طور کلی، تحولات اخیر فرصت‌ها و چالش‌هایی را برای آینده ایران به همراه دارد. سناریوهای مطلوب بر تقویت همکاری‌های منطقه‌ای، اصلاح سیاست‌های داخلی و بازسازی اقتصادی تمرکز دارند، در حالی که سناریوهای بحرانی شامل افزایش فشارهای بین‌المللی، نارضایتی اجتماعی و گسترش بحران‌های منطقه‌ای می‌شوند.

تأثیر هوش مصنوعی در حکمرانی اقتصادی

عصر انقلاب فناوری هوش مصنوعی چند سال است که آغاز شده و در همین مدت چنان ابعاد و کاربردهایش گسترش یافته که نمی توان در مورد عمق نفوذ آن و قابلیت هایش در یک دهه آینده و پس از آن با قاطعیت اظهار نظر کرد. هوش مصنوعی می تواند کیفیت زندگی ما را به شکل شگفت انگیزی بهبود ببخشد و کمک کند تا درک تازه ای از ناشناخته های عالم هستی به دست بیاوریم. مدیرعامل گوگل درباره اهمیت فناوری هوش مصنوعی این چنین اظهار نظر می کند: هوش مصنوعی یکی از مهم ترین چیزهایی است که انسان در حال حاضر روی آن کار می کند. اهمیت آن از کشف آتش یا الکتریسیته نیز بالاتر است. هوش مصنوعی ظرفیت آن را دارد که بزرگ ترین پیشرفت های ممکن را برای ما رقم بزند... اما ما می بایست بر جنبه های منفی آن نیز فائق بیاییم.

به نحو مستمری در همه نقاط جهان فناوری هوش مصنوعی در حال رشد و محبوبیت روز افزون است. تعداد فزاینده ای از دانش آموزان در آن تخصص دارند و برای شغل های مرتبط با آن آماده می شوند. در سال 2020، استارت آپ های آمریکایی هوش مصنوعی تقریباً 38 میلیارد دلار سرمایه جذب کردند. همتایان آسیایی آن ها 25 میلیارد دلار جذب کردند و همتایان اروپایی آنها 8 میلیارد دلار جمع آوری کردند. سه دولت - ایالات متحده، چین و اتحادیه اروپا - همگی سازمان های سطح بالایی را برای مطالعه هوش مصنوعی و گزارش یافته های خود تشکیل داده اند. اکنون رهبران سیاسی و شرکتی یکی از مهم ترین اهداف خود را برای "پیروزی" در هوش مصنوعی یا حداقل پذیرش هوش مصنوعی و بهره برداری از آن برای رسیدن به اهداف خود اعلام می کنند. گزارش PWC هوش مصنوعی را این گونه تعریف می کند که هوش مصنوعی یک اصطلاح جمعی برای سیستم های رایانه ای است که می توانند محیط را حس کنند، فکر کنند، بیاموزند و در پاسخ به آنچه از محیط و اشیاء حس می کنند، واکنش نشان دهند.

حال این ابزار که به عنوان یکی از پیشرفته ترین فناوری های قرن 21 مطرح شده و به سرعت در حال تغییر و تحول در حوزه های مختلف می باشد تمامی جنبه های زندگی بشر را دستخوش تغییر و تحول خواهد داد و حکمرانی اقتصادی نیز از این قاعده مستثنی نیست.

هوش مصنوعی قادر است حجم عظیمی از داده‌ها را تجزیه و تحلیل کند و الگوهای پنهان را شناسایی کند. این تحلیل‌ها می‌توانند شامل داده‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی باشند که به تصمیم‌گیرندگان کمک می‌کند تا روندها و تغییرات را درک کنند. برای مثال، با تجزیه و تحلیل داده‌های مربوط به مصرف انرژی، دولت‌ها می‌توانند به بهینه‌سازی مصرف و کاهش هزینه‌ها بپردازند. همچنین می‌تواند به تصمیم‌گیری در زمینه سیاست‌گذاری اقتصادی به دولت مردان کمک بسیار زیادی بکند. با استفاده از مدل‌های پیش‌بینی، دولت‌ها می‌توانند تأثیرات احتمالی سیاست‌های مختلف را شبیه‌سازی کرده و بهترین گزینه‌ها را انتخاب کنند. این امکان به دولت مردان این اجازه را می‌دهد که با اطمینان بیشتر و ریسک پایین‌تر تصمیم بگیرند.

به طوری که الگوریتم‌های AI می‌توانند برای شناسایی و ارزیابی ریسک‌های اقتصادی مورد استفاده قرار گرفته و این تحلیل‌ها می‌توانند شامل ریسک‌های مرتبط با سرمایه‌گذاری، بازار کار و تغییرات اقتصادی جهانی باشند. این اطلاعات به دولت‌ها کمک می‌کند تا استراتژی‌های مدیریتی مناسبی را اتخاذ کنند و با تحلیل داده‌های تاریخی و جاری، نشانه‌های اولیه بحران‌های اقتصادی را شناسایی کرده و به دولت مردان هشدار جهت جلوگیری از بروز آن بدهد. این پیش‌بینی‌ها به دولت‌ها اجازه می‌دهد تا اقدامات پیشگیرانه‌ای مانند ایجاد صندوق‌های اضطراری یا تنظیم سیاست‌های مالی در سطوح ملی، برای کاهش تأثیرات منفی بحران‌ها انجام دهند.

از دیگر توانایی‌های این ابزار می‌توان کمک به توسعه پایدار دولت‌ها مورد بررسی قرار داد. هوش مصنوعی می‌تواند در مدیریت مالی دولتی و شناسایی الگوهای مصرف کمک کند و می‌تواند در پیش‌بینی درآمدها و هزینه‌ها کمک شایانی کرده و برنامه‌ریزی مالی دقیق‌تری را فراهم آورد که منجر به استفاده بهتر از منابع مالی شود و از اصراف منابع مالی و طبیعی کشور جلوگیری کند. به طوری که با تجزیه و تحلیل اثرات زیست‌محیطی پروژه‌ها و سیاست‌ها، به دولت‌ها در اتخاذ تصمیمات بهتر برای حفظ منابع طبیعی و کاهش آلودگی همیاری کرده و بهترین انتخاب‌ها را ارائه می‌دهد.

نتیجه‌گیری

شکی وجود ندارد که هوش مصنوعی به عنوان یک ابزار قدرتمند، پتانسیل بالایی برای بهبود حکمرانی اقتصادی دارد. با افزایش کارایی، شفافیت و دقت در تصمیم‌گیری، این فناوری می‌تواند به عنوان یک عامل کلیدی در توسعه پایدار اقتصادی کشورها مورد استفاده قرار گیرد. با این حال، برای بهره‌برداری کامل از مزایای هوش مصنوعی، نیاز به رفع چالش‌ها و موانع موجود می‌باشد. لذا سیاست‌گذاران باید اقدامات لازم را برای ایجاد زیرساخت‌های مناسب و افزایش آگاهی عمومی انجام دهند تا بتوانند از پتانسیل‌های این فناوری بهره‌برداری کنند.

چالش‌های آموزش عالی در ایران و اهمیت اصلاحات بر اساس آموزه‌های دینی و سخنان بزرگان

آموزش عالی به عنوان یکی از ارکان توسعه فردی و اجتماعی، در تمامی جوامع نقشی بی‌بدیل ایفا می‌کند. در ایران، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی باید با چالش‌ها و مشکلات متعدد روبرو هستند که از جنبه‌های مختلف ساختاری، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تاثیرات بسیاری بر کیفیت آموزش و پژوهش می‌گذارند. اما با توجه به آموزه‌های دینی و سخنان بزرگان کشور، می‌توان راهکارهایی برای بهبود این وضعیت ارائه کرد.

این نشریه به بررسی چالش‌های آموزش عالی در ایران پرداخته و با استفاده از آیات قرآن، احادیث اهل بیت (ع)، و سخنان امام خمینی (ره) و امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، راهکارهایی برای بهبود وضعیت آموزش عالی در کشور پیشنهاد می‌دهد.

چالش‌های آموزش عالی در ایران

مشکلات ساختاری و مدیریتی یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها در آموزش عالی ایران، ساختار ناکارآمد و بوروکراتیک دانشگاه‌هاست. سیاست‌گذاری‌های پیچیده، عدم شفافیت در تصمیم‌گیری‌ها، و ضعف در مدیریت منابع از جمله مشکلات اساسی در این حوزه هستند. دانشگاه‌ها در بسیاری از موارد دچار تصمیم‌گیری‌های غیرعلمی و سیاسی هستند که مانع از رشد علمی و تحقیقاتی می‌شود.

مشکلات اقتصادی بسیاری از دانشگاه‌ها با کمبود منابع مالی مواجه هستند. این موضوع تاثیر منفی بر کیفیت آموزش، پژوهش، و رفاه اساتید و دانشجویان می‌گذارد. کمبود بودجه، عدم تخصیص صحیح منابع برای تحقیق و پژوهش، و پایین بودن حقوق اساتید از جمله مشکلات عمده‌ای است که باید مورد توجه قرار گیرد.

چالش‌های اجتماعی و فرهنگی فشارهای اجتماعی و سیاسی، همراه با تنگ‌نظری‌های فرهنگی، برخی اوقات فضای دانشگاه‌ها را به محیطی محدود و غیرآزاد تبدیل می‌کند. همچنین، شکاف‌های فرهنگی میان نسل‌ها، و سیاست‌های محدودکننده در برخی حوزه‌ها، باعث می‌شود که دانشگاه‌ها نتوانند به درستی نقشی که باید در جامعه ایفا کنند، ایفا نمایند.

چالش‌های علمی و پژوهشی با وجود تلاش‌های بسیاری در عرصه پژوهش، اما هنوز با مشکل اصلی در ارزیابی علمی، نوآوری و پیشرفت‌های تحقیقات علمی مواجه‌ایم. بسیاری از نخبگان علمی به دلیل مشکلات اقتصادی و اجتماعی از کشور مهاجرت می‌کنند، پدیده‌ای که به "مهاجرت مغزها" معروف است.

آموزه‌های دینی و سخنان بزرگان درباره علم و آموزش

احادیث از ائمه معصومین (ع)

۱ امام علی (ع)

"علم بهتر از مال است؛ علم تو را حفظ می‌کند، اما مال تو باید از خودت نگهداری کند." (نهج البلاغه، حکمت ۲۳۴)

۲ امام حسین (ع)

"علم، تنها چیزی است که انسان را در دنیا و آخرت نجات می‌دهد." (مجموعه کلمات امام حسین علیه‌السلام)

۳ امام محمد باقر (ع)

"بهترین چیزها در دنیا علم و دانش است." (الکافی، جلد ۱)

این احادیث بیانگر اهمیت علم و دانش در زندگی انسان‌ها و تاثیر آن بر پیشرفت فردی و اجتماعی هستند.

آیات قرآن کریم

آیه ۲۹ سوره مجادله

"يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ." خداوند کسانی که ایمان آورده‌اند و کسانی که علم دارند را درجاتی بالا می‌برد.

آیه ۳۹ سوره الزمر

"قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ." بگو آیا کسانی که می‌دانند با کسانی که نمی‌دانند برابرند؟ این آیات نشان می‌دهند که علم و دانش از مهم‌ترین عوامل برتری انسان‌ها هستند و جایگاه ویژه‌ای در پیشگاه خداوند دارند.

سخنان امام خمینی (ره)

«علم، کلید پیشرفت انسان‌هاست. بدون علم هیچ‌گونه پیشرفتی در جامعه حاصل نمی‌شود.»
(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۲۲۵)

«درخت علم و دانش، درختی است که هر چه بیشتر از آن بهره ببرید، بیشتر میوه می‌دهد.»
(صحیفه امام، ج ۱۷، ص ۱۵۸)

«وظیفه دانشگاه‌ها و مؤسسات علمی این است که محیطی فراهم کنند که انسان‌ها به تکامل معنوی و علمی برسند.»
(صحیفه امام، ج ۴، ص ۱۸۰)

امام خمینی (ره) تأکید می‌کند که علم و آموزش باید در خدمت رشد معنوی و علمی جامعه باشد و دانشگاه‌ها باید به عنوان مراکز تولید علم و فکر، به توسعه همه‌جانبه کشور کمک کنند.

سخنان امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

«علم یک امانت الهی است. کسانی که در جاده علم حرکت می‌کنند، باید با دقت و امانت آن را دنبال کنند.»
(بیانات امام خامنه‌ای در دیدار با نخبگان علمی، ۱۳۹۵)

«آموزش عالی در کشور باید به‌گونه‌ای باشد که علاوه بر ایجاد دانش، به حل مشکلات مردم و جامعه نیز کمک کند.»
(بیانات امام خامنه‌ای، ۱۳۹۷)

«دانشگاه باید مراکز تولید فکر و علم باشد، نه تنها محلی برای تربیت نیروی انسانی.»
(بیانات امام خامنه‌ای، ۱۳۹۸)

امام خامنه‌ای نیز بر این نکته تأکید می‌کنند که دانشگاه‌ها باید در کنار آموزش و تربیت نیروی انسانی، به حل مشکلات جامعه و پیشرفت علمی و فناوری کشور نیز بپردازند.

راهکارها و پیشنهادات برای بهبود آموزش عالی در ایران

اصلاحات در ساختار دانشگاه‌ها: برای حل مشکلات ساختاری، نیاز به اصلاحات جدی در نظام آموزشی و مدیریتی دانشگاه‌ها داریم. دانشگاه‌ها باید به‌طور مستقل‌تر از سیاست‌های دولتی عمل کنند و از بوروکراسی‌های پیچیده رهایی یابند.

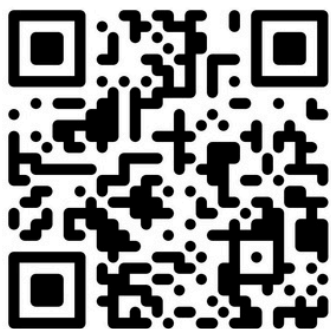
تقویت حمایت‌های مالی و پژوهشی: افزایش سرمایه‌گذاری در بخش‌های تحقیقاتی، تخصیص بودجه مناسب برای پژوهشگران و نوآوری‌های علمی می‌تواند به بهبود وضعیت پژوهش و توسعه علم در کشور کمک کند.

ایجاد ارتباط مؤثر با بازار کار: دانشگاه‌ها باید با توجه به نیازهای بازار کار، برنامه‌های آموزشی خود را به‌روزرسانی کنند و آموزش‌های عملی در کنار آموزش‌های نظری ارائه دهند.

ترویج آزادی علمی و تحقیقاتی: ایجاد فضایی آزاد و حمایت از نخبگان علمی و فرهنگی می‌تواند به ارتقاء سطح علمی دانشگاه‌ها کمک کند.

نتیجه‌گیری:

آموزش عالی در ایران با چالش‌های بسیاری روبرو است که از جنبه‌های مختلف ساختاری، اقتصادی، اجتماعی و علمی به آن ضربه زده است. اما با توجه به آموزه‌های دینی و سخنان بزرگان کشور، می‌توان امیدوار بود که با اصلاحات بنیادین در سیستم آموزش عالی، وضعیت این حوزه بهبود یابد و دانشگاه‌ها به جایگاه واقعی خود در پیشرفت کشور دست یابند. علم و دانش باید به عنوان امانتی الهی در راستای رشد معنوی و علمی جامعه به کار گرفته شود، تا کشور ایران به یک قدرت علمی و فرهنگی تبدیل شود.

مصاحبه با دکتر سید علی لاجوردی در خصوص رشته ی تجارت الکترونیک

در این شماره از نشریه دانشجویی، قصد داریم با دکتر سیدعلی لاجوردی، استادیار گروه فناوری اطلاعات دانشگاه جامع انقلاب اسلامی مصاحبه‌ای جذاب و مفصل داشته باشیم. دکتر لاجوردی با تجربه‌ای گسترده در حوزه فناوری اطلاعات و پژوهش‌های علمی مرتبط، یکی از چهره‌های برجسته این رشته در دانشگاه‌های کشور به شمار می‌رود. در این مصاحبه، به بررسی موضوعاتی چون چالش‌های آموزش و پژوهش در حوزه فناوری اطلاعات، روندهای جدید در آموزش دانشگاهی، آینده تکنولوژی‌های نوین، و تأثیر فناوری اطلاعات بر اقتصاد و صنعت کشور خواهیم پرداخت. همچنین، در مورد تجربیات و دیدگاه‌های دکتر لاجوردی در زمینه‌های مختلف آموزشی و حرفه‌ای بحث خواهیم کرد. امیدواریم این مصاحبه باعث گسترش دانش و آگاهی شما در این زمینه‌ها گردد.

آینده شغلی در رشته تجارت الکترونیک چگونه است؟

آینده شغلی این رشته بسیار گسترده و متنوع است. یکی از خروجی‌های این رشته، امکان طراحی و راه‌اندازی کسب‌وکار است؛ به این معنا که فرد می‌تواند به‌عنوان مؤسس (فوندر) یا هم‌مؤسس (کوفوندر) یک کسب‌وکار، ایده‌ای را خلق و توسعه دهد. همچنین، می‌توان به‌عنوان مشاور خلق کسب‌وکار فعالیت کرد. در این حالت، افراد به دیگران کمک می‌کنند تا ایده‌هایشان را به یک کسب‌وکار تبدیل کنند.

گزینه دیگر، فعالیت به‌عنوان منتور است. منتورها افرادی هستند که تجربه‌های موفق و ناموفق راه‌اندازی کسب‌وکار را دیده‌اند و می‌توانند به افراد تازه‌کار در مسیر تجاری‌سازی ایده‌هایشان کمک کنند. به‌عنوان مثال، دانشجویی که ایده‌ای دارد و در مراحل ابتدایی شکل‌گیری یک مجموعه است، نیاز به راهنمایی منتورها دارد تا ایده‌اش را به یک کسب‌وکار پایدار تبدیل کند.

منتورینگ به‌ویژه در شتاب‌دهنده‌ها و صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر (ونچر کپیتال) نقش کلیدی دارد. این مجموعه‌ها به دنبال افراد با دانش تجارت الکترونیک هستند که بتوانند روند رشد پروژه‌ها را نظارت و ارزیابی کنند. البته، در این مسیر، کسب مهارت‌های مالی مانند بودجه‌بندی و استفاده از ابزارهایی مانند اکسل نیز ضروری است. در نهایت، خروجی‌های این رشته شامل مشاوره در زمینه‌های مختلف، از جمله فروش و بازاریابی، نیز می‌شود که مستقیماً با حوزه تجارت الکترونیک مرتبط هستند.

چالش‌های پیش روی دانشجویان این حوزه چیست؟

مهم‌ترین چالش دانشجویان، ضعف در مهارت‌های تخصصی و عمومی است. از یک سو، مهارت در رشته تخصصی خودشان ضعیف است. به عنوان مثال، دانشجویی که یک پروژه تمرینی مانند رصد بازار انجام داده است، ممکن است در مواجهه با یک پروژه واقعی به مشکل برخورد کند. از سوی دیگر، مهارت‌های شغلی عمومی نیز چالش بزرگی محسوب می‌شود. این مهارت‌ها شامل نحوه پوشش، رفتار حرفه‌ای، نامه‌نگاری، نظم در حضور و برنامه‌ریزی مالی (بودجه‌بندی) است. بسیاری از دانشجویان در این موارد ضعف دارند و نیاز است که پیش از ورود به بازار کار، بر روی این مهارت‌ها کار کنند. البته لازم نیست که افراد همه این مهارت‌ها را از ابتدا به طور کامل داشته باشند، اما ضروری است که با مفاهیم اولیه آشنا باشند و در طول زمان آن‌ها را تقویت کنند.

آیا دانشگاه می‌تواند مهارت‌های مورد نیاز را به دانشجویان آموزش دهد؟

خیر، دانشگاه محل آموزش علم است، نه مهارت. این موضوع بارها مطرح شده است که دانشگاه‌ها نمی‌توانند تمامی مهارت‌های مورد نیاز را به دانشجویان بیاموزند. هدف اصلی دانشگاه، آموزش مبانی علمی است و مهارت‌ها باید از طریق دوره‌های تخصصی، کارآموزی و تجربه عملی کسب شوند. دانشجویانی که مهارت لازم را ندارند، با مشکلاتی مواجه می‌شوند. برای مثال، فرض کنید یک دانشجو بخواهد یک ایونت برگزار کند؛ اگر نتواند برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی انجام دهد، موفق نخواهد بود. به همین دلیل است که مهارت‌آموزی اهمیت دارد. برای جبران این کمبود، دوره‌های مهارتی برگزار می‌شود. این دوره‌ها معمولاً توسط سازمان فنی حرفه‌ای یا دانشگاه‌های فنی حرفه‌ای برگزار می‌شوند. به عنوان مثال، دوره‌ای که ۱۰ میلیون تومان هزینه دارد، ممکن است با حمایت این سازمان تنها با پرداخت ۱۰ درصد از هزینه برگزار شود. بنابراین، دانشجویان باید برای یادگیری مهارت‌ها در دوره‌های تخصصی شرکت کنند و تجربه عملی به دست آورند. حتی ممکن است ابتدا در یک شرکت کوچک شروع به کار کنند و با دریافت حقوق کم، مهارت‌های لازم را بیاموزند.

چه مهارت‌هایی برای دانشجویان تجارت الکترونیک ضروری است؟

مهارت‌های مورد نیاز در این رشته به علاقه و مسیر شغلی دانشجو بستگی دارد و شامل موارد زیر می‌شود:

۱. مهارت‌های مالی:

- تحلیل تکنیکال و فاندمنتال
- بررسی و تحلیل ترازنامه

۲. مهارت‌های بازاریابی:

- سئو (بهینه‌سازی موتور جستجو)
- مدیریت شبکه‌های اجتماعی

۳. مهارت‌های فناوری:

- پیاده‌سازی و مدیریت CRM (مانند SAP)
- برنامه‌نویسی (پایتون به دلیل سادگی و کاربرد گسترده مناسب است)
- استفاده از ابزارهای مبتنی بر هوش مصنوعی (مانند ORANGE)

۴. مهارت‌های عمومی و نرم:

- رفتار سازمانی (دوره‌های آموزشی گسترده دارد)
- مکاتبات اداری
- مهارت‌های تشریفاتی (پیشرفته‌ترین سطح رفتار سازمانی)

۵. مهارت‌های شغلی خاص:

- مدیریت پروژه
- توانایی حل مسئله

چگونه می‌توان همکاری صنعت و دانشگاه را بهبود داد؟

1. پروژه‌های مشترک:

دانشگاه‌ها و صنعت می‌توانند با همکاری در پروژه‌های تحقیقاتی، فاصله بین علم و عمل را کاهش دهند. دانشجویان می‌توانند در این پروژه‌ها شرکت کرده و تجربه عملی کسب کنند.

2. تشکیل هسته‌های مسئله‌محور:

گروه‌هایی شامل دانشجویان و استادان برای حل مسائل واقعی صنعت تشکیل شود. این گروه‌ها می‌توانند به صورت موقت در مناقصات شرکت کرده و پروژه‌ها را اجرا کنند.

3. مراکز تحقیقاتی واسطه:

ایجاد انستیتوها و مراکز تحقیقاتی بین صنعت و دانشگاه که مسائل را به بخش‌های قابل تحقیق تقسیم کنند. این بخش‌ها می‌توانند به پروژه‌های علمی تبدیل شوند.

4. دوره‌های مهارتی:

دانشگاه‌ها می‌توانند با برگزاری دوره‌های تخصصی و مهارتی، دانشجویان را برای ورود به صنعت آماده کنند.

چالش‌های موجود

- فاصله علم و صنعت:

صنعت معمولاً از علم عقب‌تر است و این باعث می‌شود پروژه‌های دانشگاهی با نیازهای واقعی صنعت همخوانی کامل نداشته باشد.

- عدم استمرار نیروهای انسانی:

دانشجویانی که روی پروژه‌ها کار می‌کنند، پس از فارغ‌التحصیلی از دانشگاه خارج می‌شوند و این مسئله پایداری پروژه‌ها را دشوار می‌کند.

راهمحل این است که دانشگاه‌ها و صنعت از طریق مدل‌های پایداری همکاری، مانند مراکز تحقیقاتی و هسته‌های پژوهشی، این شکاف را پر کنند.

از چه ابزارهایی برای تحلیل داده در حوزه تجارت الکترونیک استفاده می‌کنید؟

ابزارهایی که امروزه استفاده می‌شوند، بسیار کارآمد و ساده هستند. مثلاً ابزارهایی مثل *ORANGE* که مبتنی بر پایتون توسعه یافته‌اند، امکان تحلیل‌های پیچیده را بدون نیاز به کدنویسی فراهم می‌کنند. این ابزارها فرآیند تحلیل را بسیار سریع‌تر می‌کنند و بسیاری از مشکلات را حل می‌کنند. در عین حال، ممکن است ابزارهای جدیدی پیدا کنید که مختص تحلیل‌های خاصی مثل بررسی لاگ‌های سایت طراحی شده‌اند و نیاز به کدنویسی را کاملاً حذف می‌کنند.

چه برنامه‌هایی برای افزایش همکاری بین صنعت و دانشگاه پیشنهاد می‌کنید؟

یکی از بهترین روش‌ها، انجام پروژه‌های مشترک بین صنعت و دانشگاه است. این کار به هر دو طرف کمک می‌کند. اما چالش‌هایی وجود دارد؛ مثلاً دانشجویانی که در این پروژه‌ها فعالیت می‌کنند، معمولاً پس از اتمام تحصیل، دانشگاه را ترک می‌کنند و دانش و تجربه‌ای که به دست آورده‌اند، از دست می‌رود. برای حل این مشکل، دانشگاه‌ها می‌توانند هسته‌های پژوهشی یا مسئله‌محور ایجاد کنند که شامل اساتید و دانشجویان باشند. این هسته‌ها می‌توانند پروژه‌هایی را از صنعت دریافت کرده و روی آن‌ها کار کنند.

با این حال، باید توجه داشت که دانشگاه تضمین‌های لازم برای انجام پروژه‌ها را نمی‌تواند ارائه دهد؛ چرا که اساس کار دانشگاه با صنعت متفاوت است. برای بهبود این همکاری‌ها، پیشنهاد می‌شود مراکز تحقیقاتی بین دانشگاه و صنعت ایجاد شود تا پروژه‌ها به صورت هدفمند مدیریت شوند.

روندهای آینده تجارت الکترونیک در ایران و جهان به چه سمتی خواهد رفت؟

روند جهانی به سمت گسترش تجارت الکترونیک و فناوری اطلاعات است. بزرگ‌ترین شرکت‌های دنیا هم‌اکنون در این حوزه فعالیت می‌کنند و در ایران نیز همین مسیر ادامه خواهد داشت. تجارت الکترونیک هر روز از جنبه‌های مختلف مانند بازاریابی، مدیریت زنجیره تأمین و ارتباط با مشتری (CRM) پیشرفته‌تر می‌شود.

فناوری‌های نوین مثل هوش مصنوعی و بلاک‌چین چه تأثیری بر تجارت الکترونیک دارند؟

باید هوش مصنوعی و بلاک‌چین را جداگانه بررسی کنیم:

– **هوش مصنوعی:** این فناوری به حل مسائل و تصمیم‌گیری‌ها کمک می‌کند. برای مثال، در سگمنت‌بندی مشتریان یا تحلیل داده‌ها، هوش مصنوعی ابزارهای بسیار کارآمدی فراهم می‌کند.

– **بلاک‌چین:** این فناوری در ذخیره‌سازی اطلاعات و تراکنش‌ها، امنیت بالایی دارد و سرعت انتقال پول را افزایش می‌دهد. اما اگر به درستی مدیریت نشود، می‌تواند زمینه‌ساز پول‌شویی شود.

هر دو فناوری در بهبود فرآیندهای تجارت الکترونیک نقش مؤثری دارند و می‌توانند بسیاری از چالش‌ها را حل کنند.

توصیه شما به دانشجویان رشته تجارت الکترونیک که قصد دارند در این حوزه فعالیت کنند چیست؟

اولین توصیه من این است که قدر خودتان را بدانید؛ این نکته بسیار مهمی است. قدر جوانی‌تان را بدانید، چون اگر قدر زمان و جایگاه خود را ندانید، ممکن است آن را از دست بدهید و همه چیز از بین برود. اگر جایگاه خود را شناسید، ممکن است به سمت کارهایی بروید که با تحصیلات و مهارت‌های شما هم‌خوانی ندارند. برای مثال، فردی که مهندس است و وارد کارهای عمومی مثل رانندگی اسنپ می‌شود، شاید از لحاظ مالی مشکلی نداشته باشد، اما در مسیر تخصصی خود پیشرفتی نخواهد کرد.

دانشجویان باید سعی کنند در مسیر تخصصی خود فعالیت کنند، حتی اگر درآمد اولیه کم باشد. اگر کار در حوزه تجارت الکترونیک یا مارکتینگ با حقوق پایین‌تری نسبت به کارهای عمومی شروع شود، باز هم باید همان را انتخاب کنند، چون این مسیر تخصصی رشد آنها را تضمین می‌کند. این گونه است که پیشرفت واقعی حاصل می‌شود. همچنین توصیه می‌کنم دانشجویان کارشناسی ارشد حتماً کار کنند. این که تصور کنند تنها به تحصیل بپردازند، اشتباه است. حتی اگر شغل مرتبط با تخصص خودشان پیدا نکنند، در هر حال باید تجربه کسب کنند تا مسیر پیشرفت برایشان روشن‌تر شود.

چگونه می‌توان فرهنگ استفاده از تجارت الکترونیک را در جامعه افزایش داد؟

تجارت الکترونیک خوشبختانه در ایران رشد چشمگیری داشته است. مشکلی که وجود دارد، مسائل امنیتی مثل فیشینگ و هک است. آموزش عمومی و اطلاع‌رسانی می‌تواند این مشکلات را کاهش دهد. مثلاً مردم باید یاد بگیرند که به هر سایتی اعتماد نکنند، وجود نماد اعتماد الکترونیک را بررسی کنند و هنگام پرداخت آنلاین، به صحت درگاه دقت کنند.

این موارد نیازمند اطلاع‌رسانی گسترده است. از آنجا که جامعه ما به استفاده از تجارت الکترونیک روی آورده، این فرهنگ‌سازی باید در راستای افزایش آگاهی باشد، نه تغییر رفتار. تجربه من از بازدید اولین دوره ENAMAD نشان می‌دهد که این طرح از ابتدا با هدف افزایش اعتماد مردم شکل گرفته و حالا نقش گسترده‌تری در خریدهای آنلاین ایفا می‌کند.

چگونه می‌توان فرهنگ استفاده از تجارت الکترونیک را در جامعه افزایش داد؟

در حوزه تجارت الکترونیک، تجربه موفق خاصی ندارم، اما در زمینه فناوری اطلاعات و توسعه سامانه‌های سازمانی فعالیت داشته‌ام. پروژه‌های متعددی انجام داده‌ام که سازمان‌ها را به سمت هوشمندسازی برده است. یکی از ایده‌های مرتبط با تجارت الکترونیک که در دوره ارشد روی آن کار کردیم، پروژه‌ای به نام *شفق* بود که با هدف ایجاد شبکه فروش اقساطی طراحی شد. این پروژه به دلیل مشکلات مالی و کمبود حمایت‌های لازم متوقف شد.

توصیه شما به دانشجویان رشته تجارت الکترونیک که قصد دارند در این حوزه فعالیت کنند چیست؟

در سند ملی هوش مصنوعی، تربیت نیروی انسانی متخصص یکی از اهداف اصلی است. فناوری اطلاعات، هوش مصنوعی، علوم شناختی و فناوری‌های نوظهور مانند نانو و بایو، چهار محور اصلی آینده هستند که تجارت الکترونیک نیز زیرمجموعه‌ای از آن‌هاست.

ما نیازمند تربیت نیروهای متخصص در این حوزه‌ها هستیم. هرچند که هدف‌گذاری‌هایی در این زمینه انجام شده، اما کیفیت آموزش و مسیر تربیت متخصصان باید دقیق‌تر برنامه‌ریزی شود. بازار تجارت الکترونیک به نیروهای ماهر و متخصصی نیاز دارد که بتوانند به چالش‌های این حوزه پاسخ دهند.

وضعیت دانشجویان از نظر کیفیت آموزش و خروجی دانشگاه‌ها را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

نمی‌توانم دقیق بگویم تعداد دانشجویان باکیفیت کم است یا زیاد، اما هدف ما طبق اسناد موجود، تربیت دانشجویان باکیفیت است. متأسفانه دانشجویانی داریم که در مقطع ارشد وارد بازار کار می‌شوند، اما حتی دانش پایه‌ای رشته خود را به‌خوبی یاد نگرفته‌اند. برای مثال، فردی را می‌شناختم که در ارشد درسی را پاس کرده بود، اما وقتی از او در مورد مسائل مرتبط سوال می‌کردم، می‌گفت فقط اسمش را شنیده است! این نوع دانشجویان بی‌کیفیت برای صنعت و جامعه مفید نیستند. به جای آن، باید تمرکز بر تربیت دانشجویان باکیفیت باشد که بتوانند به صنعت کمک کنند.

مهم‌ترین انگیزه شما برای ادامه فعالیت در این حوزه چیست؟

انگیزه اصلی من ساختن است. ما در شرایطی زندگی می‌کنیم که باید خودمان به فکر پیشرفت و ساختن آینده‌مان باشیم. کسی قرار نیست به ما کمک کند. هدف باید این باشد که کشور خودمان را بسازیم.

به نظر شما چگونه می‌توان امید و انگیزه را در جامعه تقویت کرد؟

انگیزه از درون می‌آید. ما باید یاد بگیریم که برای هر دستاوردی، هرچند کوچک، ارزش قائل شویم. حتی اگر اولین حقوق خود را دریافت می‌کنید، می‌توانید آن را جشن بگیرید. این کار باعث ایجاد حس شوق و انگیزه برای ادامه مسیر می‌شود. متأسفانه جامعه ما یا درگیر ناامیدی است یا دچار فخرفروشی بی‌اساس. باید جلوی منفی‌بافی را گرفت و به جای آن، روی نقاط قوت و دستاوردهای کوچک تمرکز کرد.

نکته‌ای هست که بخواهید به‌عنوان جمع‌بندی بیان کنید؟

ما باید یاد بگیریم که از نعماتی که داریم قدردانی کنیم و درباره آن‌ها صحبت کنیم، این موضوع به نظر من بستگی به جهت‌دهی انگیزه دارد. من همیشه گفته‌ام که در داستان حسن کچل، مادرش با دادن سیب انگیزه‌ای ایجاد کرد تا او به راه بیفتد. این انگیزه، حتی اگر کوچک باشد، باعث می‌شود حرکت شروع شود. برای ما هم همین‌طور است. وقتی که به یک هدف می‌رسیم، حتی اگر نتیجه کوچک باشد، باید آن را جشن بگیریم، برای خودمان و خانواده‌مان. این جشن گرفتن باعث می‌شود احساس شوق و انگیزه برای ادامه مسیر داشته باشیم.

در دنیای امروز، متأسفانه خیلی وقت‌ها نتیجه‌ها را کوچک می‌شماریم و به آن توجه نمی‌کنیم. وقتی که به یک موفقیت کوچک می‌رسیم، نباید اجازه دهیم دیگران این را کوچک بشمارند. باید خودمان از آن لذت ببریم. اگر اولین حقوق‌مان را می‌گیریم یا به دستاوردی کوچک می‌رسیم، جشن گرفتن آن بسیار مهم است. اگر این شادی را برای خودمان نداشته باشیم، به خودمان لطمه می‌زنیم. نباید اجازه دهیم کسی یا چیزی این لحظات مثبت را از ما بگیرد.

نکته دیگر اینکه باید از هرگونه منفی‌بافی جلوگیری کنیم. در زندگی باید به جای تمرکز بر مشکلات و کمبودها، بر نعمات و دستاوردهای خود تأکید کنیم. اگر ما در اطراف‌مان اثر مثبت بگذاریم، حتی دیگران هم متوجه خواهند شد و ممکن است تغییر کنند. مهم این است که برای خودمان هدف‌گذاری کنیم و به آن ادامه دهیم. ما خودمان باید حرکت کنیم، در غیر این صورت هیچ‌چیز تغییر نخواهد کرد.

در نهایت، در زندگی‌مان باید از فخر فروشی پرهیز کنیم، چرا که این کار به هیچ‌وجه مفید نیست. باید دستاوردهای خود را با دیگران به اشتراک بگذاریم، اما نباید به آن‌ها فخر فروشی کنیم. به جای آن، از نعمت‌ها و دستاوردهای‌مان به شکلی ساده و با احساس خوشبختی و شوق لذت ببریم.

از دکتر سیدعلی لاجوردی بابت زمانی که در اختیار ما گذاشتند و در این مصاحبه با دقت و صراحت به سوالات ما پاسخ دادند، کمال تشکر را داریم. بی‌تردید نظرات ایشان برای دانشجویان و علاقه‌مندان به حوزه فناوری اطلاعات ارزشمند و تاثیرگذار خواهد بود.

اثر فرضیه قوی سیاه در تحولات سوریه و سقوط اسد

در این مقاله، فرضیه "قوی سیاه" اثر نسیم نیکلاس طالب و ارتباط آن در بحران سوریه و سقوط بشار اسد از نگاه ایرانیان در جغرافیای جمهوری اسلامی ایران بررسی می‌شود. این مقاله با شرح کامل فرضیه قوی سیاه، به تحلیل تحولات سوریه و چالش‌های مرتبط با آن از دیدگاه ایران پرداخته و در مقابل این نگاه، دیدگاهی امیدبخش و راهکارهای مناسب برای تقویت جبهه مقاومت و جمهوری اسلامی ایران ارائه می‌شود.

فرضیه قوی سیاه اثر نسیم نیکلاس طالب به وقوع وقایع نادر و پیش‌بینی‌ناپذیر اشاره دارد که تأثیرات عمیق و گسترده‌ای بر جهان می‌گذارند. این فرضیه به وقایعی اشاره دارد که با وجود نادر بودن، تغییرات بزرگی را در ساختارها و نظام‌های مختلف ایجاد می‌کنند. در این مقاله، این فرضیه به عنوان چارچوبی برای وقوع بحران سوریه و سقوط بشار اسد مورد استفاده قرار می‌گیرد.

شرح فرضیه قوی سیاه

قوی سیاه استعاره‌ای است از پیشامدهایی که مشاهده آن‌ها شگفت‌انگیز و بسیار نادر است و چون کسی به طور معمول انتظار وقوع آن‌ها را ندارد، توده‌های مردمی در توجیه دلایل وقوع چنین پدیده‌هایی گاه به استدلال‌های غیرعقلانی و حتی خرافی روی می‌آورند.

وجه تسمیه این پدیده ریشه در فرهنگ غرب دارد که قوی سفید را مظهر پاکی تصور می‌کردند و از آن‌جایی که بیشتر مردم قوی سیاه را ندیده بودند، وجود آن را مظهر شیطان و نماد شر و جادوگری می‌پنداشتند.

با کشف قاره استرالیا، مهاجرینی که به این سرزمین هزاران ساله پای گذاشتند در کمال شگفتی در جنوب این قاره با دسته‌هایی پرشمار از قوی سیاه مواجه شدند که بین آن‌ها وجود قوی سفید موجب تعجب بود. آن‌ها این نوع قو را با خود به اروپا بردند و باور قوی سیاه، دست‌کم به عنوان مظهر شر و ناپاکی، به تدریج در تخیل مردم رنگ باخت. این نظریه در سال ۲۰۰۷ توسط نسیم طالب نویسنده و پژوهشگر لبنانی در کتابی تحت عنوان کتاب قوی سیاه مطرح شد.

نسیم طالب در این کتاب اشاره به رخداد‌های بسیار نادر و مهمی دارد که به‌طور معمول کسی انتظار وقوع آن‌ها را ندارد و معمولاً در وضعیت‌های بحرانی غیر قابل پیش‌بینی استفاده می‌گردد.

فرضیه قوی سیاه به سه ویژگی اصلی وقایع و اتفاقات نادر اشاره می‌کند:

1. پیش‌بینی‌ناپذیری: وقایع قوی سیاه نمی‌توانند از قبل پیش‌بینی شوند و به طور ناگهانی رخ می‌دهند.
2. تأثیرات بزرگ: این وقایع تأثیرات عمیق و گسترده‌ای بر نظام‌ها و ساختارهای مختلف دارند.
3. توجیهات پس از وقوع: پس از وقوع، معمولاً تلاش می‌شود تا توضیحات منطقی و عقلانی برای این وقایع ارائه شود، هرچند که از قبل به صورت واضح قابل پیش‌بینی نبوده‌اند.

تحولات سوریه و سقوط اسد

در سال‌های اخیر، تحولات سوریه به عنوان یک بحران عمده در منطقه خاورمیانه مطرح شده است. این تحولات که شامل درگیری‌های داخلی، مداخلات خارجی و تغییرات سیاسی و نظامی بوده‌اند، از نگاه فرضیه قوی سیاه می‌توانند به عنوان وقایعی نادر و پیش‌بینی‌ناپذیر با تأثیرات بزرگ مورد تحلیل قرار گیرند. به ویژه نوع و سرعت تحولات در سقوط حکومت بشار اسد به گونه ای رقم خورد که اثرات آن ذهن را به شدت به نظریه BLACK SOWAN نزدیک مینماید که شاید تا روزهای آخر قبل از سقوط دمشق پیش بینی سرعت اتفاقات بسیار بعید بود.

هرچند تحولات منطقه به دلیل کثرت بازیگران، نوع اقدامات، پروسه شکل‌گیری و اثرات آن که بیش از 13 سال کشور سوریه و منطقه را درگیر خود نموده بود همچنین دخالت‌های خارجی و تسلیح و تجهیز مخالفین توسط عناصر بیرونی، اهداف کلان منطقه ای و ... ماهیت این تغییر رژیم را در سوریه پیچیده نموده که شاید تفسیر و بیان آن در قالب این گفتار امکان پذیر نباشد و تا مدتها پس از وقوع و فروکش هیجانات اولیه این بحران وضعیت قابل تحلیل دقیق نباشد.

جمهوری اسلامی ایران، به عنوان محوریت جریان مقاومت همچنین سبقه تاریخی و مودت با دولت سوریه از ابتدای انقلاب و دلایل استراتژیک برای جبهه مقاومت، با چالش‌های متعددی در تحولات سوریه مواجه بوده است و سقوط بشار اسد می‌تواند تأثیرات بزرگی بر توازن قدرت در منطقه و منافع ایران در آینده داشته باشد. و عملاً راهبرد‌های منطقه ای جمهوری اسلامی را دستخوش تغییر قرار دهد که آینده منطقه را تحت تأثیر قرار خواهد داد.

راهکارهای مدیریت بحران پیش آمده و دیدگاه امیدبخش آینده و راهبردهایی برای تقویت جبهه مقاومت

در مقابل نگاه به تحولات سوریه از دید فرضیه قوی سیاه، می‌توان دیدگاه امیدبخش و راهکارهایی برای مدیریت این بحران منطقه ای را نیز مدنظر قرار داد. این دیدگاه به تغییرات مثبت و فرصت‌هایی اشاره دارد که از دل بحرانها می‌توانند به تقویت جبهه مقاومت و منافع جمهوری اسلامی ایران منجر شوند.

از جمله سخنرانی مقام معظم رهبری و فرمایشات ایشان درخصوص مسایل منطقه و سوریه و امیدواری به جبهه مقاومت و نابودی رژیم صهیونیستی و اخراج آمریکا از منطقه به عنوان مثال:

1. **تقویت دیپلماسی منطقه‌ای:** همکاری با کشورهای منطقه برای حل بحران سوریه و ایجاد توازن قدرت جدید. افزایش همکاری با سازمان‌های بین‌المللی و کشورهای دوست برای مقابله با تهدیدات مشترک با هدف حفظ تمامیت ارضی سوری و جلوگیری از نفوذ اسرائیل در منطقه.

2. **افزایش همکاری‌های اقتصادی:** توسعه همکاری‌های اقتصادی با کشورهای متحد و دوست در منطقه جهت پشتیبانی محور مقاومت.

3. **توسعه برنامه‌های فرهنگی و آموزشی:** افزایش نفوذ فرهنگی و آموزشی در میان جوامع منطقه‌ای به ویژه در سوریه جدید.

4. **افزایش آمادگی نظامی و امنیتی:** تقویت حضور نظامی در مناطق استراتژیک و ایجاد پایگاه‌های جدید با هدف سد در برابر نفوذ اسرائیل در منطقه.

5. **تقویت ظرفیت‌های داخلی:** ارتقاء توانمندی‌های اقتصادی، نظامی و سیاسی داخل کشور برای مقابله با تهدیدات خارجی.

6. **استفاده از فناوری‌های نوین:** بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در حوزه‌های مختلف برای افزایش کارآمدی و بهره‌وری.

7. **تقویت اشراف اطلاعاتی و حفاظت اطلاعات و جلوگیری از نفوذ در لایه‌های مختلف در جبهه مقاومت**

در نتیجه با توجه به فرضیه قوی سیاه نسیم نیکلاس طالب به تحلیل تحولات سوریه بعد از سقوط بشار اسد کمک می‌کند. با توجه به ویژگی‌های وقایع قوی سیاه، این تحولات می‌توانند تأثیرات بزرگی بر منطقه و منافع ایران داشته باشند. با این حال، نگاه امیدبخش‌تری نیز می‌تواند تغییرات مثبت و فرصت‌های جدیدی را برای تقویت جبهه مقاومت و جمهوری اسلامی ایران فراهم کند

طالب، نسیم نیکلاس. (2007). قوی سیاه: تأثیرات نادر و پیش‌بینی‌ناپذیر بر تاریخ. ترجمه: محمدرضا جمالی. تهران: نشر نی.
عباسی، حسن. (1392). تحلیل تحولات سوریه: نگاه به نقش جمهوری اسلامی ایران. مجله مطالعات خاورمیانه، شماره 24.
رضایی، محمد. (1397). راهکارهای تقویت جبهه مقاومت در مواجهه با بحران‌های منطقه‌ای. فصلنامه دفاع و امنیت، شماره 12.
موسوی، علی. (1398). فناوری‌های نوین در ارتقاء توانمندی‌های نظامی و امنیتی. انتشارات مرکز تحقیقات دفاعی.

مدیریت رسانه در عصر دیجیتال: چالش‌ها و فرصت‌ها

مدیریت رسانه، به عنوان یکی از ابعاد اساسی ارتباطات و اطلاعات، در دنیای معاصر نقشی حیاتی در شکل‌دهی به افکار عمومی و سیاست‌گذاری‌ها ایفا می‌کند. این مفهوم، به‌ویژه در عصر دیجیتال که تغییرات سریع و پیچیده‌ای در ساختارهای رسانه‌ای رخ داده است، اهمیت مضاعفی یافته است. رسانه‌ها نه تنها در انتقال اطلاعات، بلکه در ساخت و شکل‌دهی به تصورات عمومی، هویت‌ها، و حتی فرآیندهای تصمیم‌گیری تأثیرگذارند. بنابراین، مدیریت رسانه نیازمند درک دقیق از اصول ارتباطات، ابزارهای دیجیتال، و مخاطبان هدف است.

تعریف مدیریت رسانه و جایگاه آن در عصر دیجیتال

مدیریت رسانه به مجموعه‌ای از فعالیت‌ها اطلاق می‌شود که در راستای برنامه‌ریزی، نظارت و هدایت رسانه‌ها انجام می‌گیرد. این فعالیت‌ها می‌توانند شامل انتخاب محتوای رسانه‌ای، تنظیم استراتژی‌های ارتباطی، پاسخ به نیازهای مخاطب و ارزیابی تأثیرات رسانه‌ای باشند. در گذشته، رسانه‌های سنتی مانند تلویزیون، رادیو و مطبوعات، تنها منابع اصلی اطلاعات بودند، اما در دنیای دیجیتال، رسانه‌ها به شبکه‌های اجتماعی، وبسایت‌ها، پادکست‌ها و ویدئوهای آنلاین گسترش یافته‌اند. این تحولات به مدیران رسانه این امکان را داده‌اند تا به‌طور گسترده‌تر و هدفمندتر با مخاطبان خود ارتباط برقرار کنند، اما همزمان چالش‌های جدیدی نیز در پی داشته‌اند.

چالش‌های مدیریت رسانه در دنیای دیجیتال

مدیریت بحران و ارتباطات در مواقع اضطراری

در دنیای دیجیتال، رسانه‌ها توانایی بالایی در انتقال سریع اطلاعات دارند، اما این سرعت ممکن است در مواقع بحران به یک چالش تبدیل شود. اطلاعات نادرست یا ناقص در مواقع حساس می‌تواند به گسترش بحران‌ها و مشکلات اجتماعی منجر شود. مدیریت صحیح رسانه در این مواقع نیازمند برنامه‌ریزی دقیق و پیش‌بینی سناریوهای مختلف است تا بتوان به‌سرعت و با دقت بالا، اطلاعات صحیح را به مخاطبان منتقل کرد.

تغییرات سریع الگوریتم‌های دیجیتال

رسانه‌های دیجیتال، به‌ویژه شبکه‌های اجتماعی، بر اساس الگوریتم‌هایی کار می‌کنند که به‌طور مداوم در حال تغییر هستند. این الگوریتم‌ها نحوه انتشار محتوا را تحت تأثیر قرار می‌دهند و می‌توانند تأثیر زیادی بر میزان دیده شدن محتوا و دسترسی به مخاطب داشته باشند. در این زمینه، مدیران رسانه باید همواره نسبت به تغییرات الگوریتم‌ها آگاهی داشته باشند و بتوانند استراتژی‌های خود را متناسب با این تغییرات تنظیم کنند.

سیلاب اطلاعات و نیاز به فیلتر کردن

در عصر دیجیتال، حجم عظیم و بی‌وقفه‌ای از اطلاعات تولید و منتشر می‌شود. این اطلاعات، به‌ویژه در رسانه‌های اجتماعی، بدون هیچ نظارت خاصی در دسترس عموم قرار می‌گیرند. یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها در مدیریت رسانه، توانایی فیلتر کردن اطلاعات نادرست یا اخبار جعلی است که می‌توانند تأثیرات منفی بر جامعه بگذارند. اطلاعات نادرست در شبکه‌های اجتماعی به سرعت گسترش یافته و می‌تواند به ایجاد بحران‌های اجتماعی یا تضعیف اعتماد عمومی منجر شوند. بنابراین، مدیران رسانه باید استراتژی‌هایی برای مقابله با این پدیده و جلوگیری از گسترش اخبار نادرست داشته باشند.

فرصت‌ها و استراتژی‌های مؤثر در مدیریت رسانه

بهره‌برداری از داده‌های بزرگ و تحلیل‌های دیجیتال

در دنیای امروز، داده‌ها به عنوان یکی از منابع کلیدی برای تصمیم‌گیری‌های استراتژیک در نظر گرفته می‌شوند. تحلیل داده‌های بزرگ می‌تواند به مدیران رسانه کمک کند تا رفتار و ترجیحات مخاطبان خود را شناسایی کنند و محتوای خود را بر اساس این اطلاعات بهینه‌سازی نمایند. ابزارهای تحلیل دیجیتال این امکان را می‌دهند که مدیران رسانه نه تنها عملکرد محتوای منتشر شده را ارزیابی کنند، بلکه بتوانند روندهای آینده و نیازهای مخاطبان را پیش‌بینی کنند. این اطلاعات می‌توانند به تولید محتوای هدفمند و جذاب کمک کنند و اثربخشی کمپین‌های تبلیغاتی و استراتژی‌های ارتباطی را افزایش دهند.

تقویت ارتباطات دوطرفه و ایجاد تعاملات مستمر

در رسانه‌های دیجیتال، تعامل با مخاطبان به شکلی نوین و دوطرفه صورت می‌گیرد. برخلاف رسانه‌های سنتی که یک‌طرفه و محدود به ارسال پیام بودند، رسانه‌های دیجیتال امکان برقراری ارتباط مستقیم و لحظه‌ای با مخاطبان را فراهم می‌آورند. ایجاد یک فضای باز برای تعامل با مخاطبان از طریق نظرات، پیام‌ها و پست‌های کاربران می‌تواند به تقویت اعتماد و وفاداری مخاطبان کمک کند. علاوه بر این، پاسخ‌گویی به نظرات و پیشنهادات کاربران می‌تواند تجربه مثبت‌تری از برند یا سازمان در ذهن مخاطب ایجاد کند.

در ایران، برندهایی مانند "شپنا" (شرکت نفتی پتروشیمی) و "کاله" (برند لبنیات) در مواقع بحران‌های اجتماعی یا زیست‌محیطی، واکنش‌هایی شفاف و مسئولانه نشان داده‌اند. به عنوان مثال، در شرایط بحرانی مانند سیلاب‌های اخیر یا مشکلات زیست‌محیطی، برخی برندها بیانیه‌هایی منتشر کرده‌اند که در آن‌ها به حمایت از کمک‌های بشر دوستانه و مسئولیت اجتماعی خود تأکید کرده‌اند. این نوع واکنش‌ها باعث شده تا برندهای ایرانی نه تنها در مواقع بحران، بلکه در طول زمان اعتبار بیشتری نزد مخاطبان خود کسب کنند.

مدیریت رسانه در ایران، همچون دیگر نقاط جهان، در دنیای دیجیتال با چالش‌ها و فرصت‌های خاص خود همراه است. از انتشار اخبار جعلی و تغییرات الگوریتم‌ها گرفته تا استفاده از داده‌ها و استراتژی‌های بازاریابی محتوا، رسانه‌های دیجیتال در ایران باید با دقت و هوشمندی مدیریت شوند. با این حال، در صورت استفاده بهینه از این ابزارها و استراتژی‌ها، رسانه‌ها و برندها می‌توانند به موفقیت‌های چشمگیری دست یابند و ارتباط مؤثری با مخاطبان خود برقرار کنند.

رابطه علوم شناختی و فیلمنامه‌نویسی

معرفی علوم شناختی و اهمیت آن در هنر و رسانه

علوم شناختی شاخه‌ای میان‌رشته‌ای است که به مطالعه ذهن و فرآیندهای آن مانند تفکر، حافظه، توجه، ادراک، زبان و یادگیری می‌پردازد. این حوزه شامل ترکیبی از روان‌شناسی، علوم اعصاب، زبان‌شناسی، هوش مصنوعی و فلسفه است. علوم شناختی تلاش می‌کند بفهمد انسان چگونه اطلاعات را پردازش می‌کند و چگونه این فرآیندها بر رفتار و تصمیم‌گیری تأثیر می‌گذارند.

در حوزه هنر و رسانه، علوم شناختی ابزارهایی فراهم می‌کند که به هنرمندان، نویسندگان و فیلمسازان کمک می‌کند پیام‌های خود را به شکلی کارآمدتر به مخاطبان انتقال دهند. با درک عمیق‌تر از ذهن انسان، می‌توان اثری خلق کرد که تأثیرگذاری بیشتری داشته باشند و مخاطبان را به طور احساسی و فکری درگیر کنند.

تعریف فیلمنامه‌نویسی و نقش آن در شکل‌دهی افکار و احساسات

فیلمنامه‌نویسی هنری است که داستانی را با استفاده از دیالوگ‌ها، صحنه‌ها و توصیفات تصویری روایت می‌کند. یک فیلمنامه موفق، نه تنها سرگرم‌کننده است بلکه می‌تواند مفاهیم عمیق اجتماعی، فرهنگی و روان‌شناختی را به مخاطبان منتقل کند.

فیلمنامه‌نویسان با داستان‌سرایی مؤثر می‌توانند افکار، نگرش‌ها و حتی رفتار مخاطبان را تحت تأثیر قرار دهند. این تأثیرگذاری از طریق ایجاد ارتباط عاطفی، ارائه پیام‌های واضح و درگیر کردن ذهن مخاطب با سؤالات و چالش‌های فکری صورت می‌گیرد.

تعریف فیلمنامه‌نویسی و نقش آن در شکل‌دهی افکار و احساسات

فیلمنامه‌نویسی هنری است که داستانی را با استفاده از دیالوگ‌ها، صحنه‌ها و توصیفات تصویری روایت می‌کند. یک فیلمنامه موفق، نه تنها سرگرم‌کننده است بلکه می‌تواند مفاهیم عمیق اجتماعی، فرهنگی و روان‌شناختی را به مخاطبان منتقل کند.

فیلمنامه‌نویسان با داستان‌سرایی مؤثر می‌توانند افکار، نگرش‌ها و حتی رفتار مخاطبان را تحت تأثیر قرار دهند. این تأثیرگذاری از طریق ایجاد ارتباط عاطفی، ارائه پیام‌های واضح و درگیر کردن ذهن مخاطب با سؤالات و چالش‌های فکری صورت می‌گیرد.

اصول علوم شناختی مرتبط با فیلمنامه‌نویسی

توجه و تمرکز

یکی از مهم‌ترین چالش‌های فیلمنامه‌نویسان، جلب و حفظ توجه مخاطب است. ذهن انسان به صورت انتخابی اطلاعات را پردازش می‌کند و معمولاً به مواردی توجه نشان می‌دهد که جذاب، معنادار یا تهدیدکننده باشند. علوم شناختی نشان می‌دهد که عناصر داستان‌سرایی، مانند تغییرات ناگهانی در روند داستان، تضادهای دراماتیک یا موقعیت‌های غافلگیرکننده، می‌توانند توجه مخاطب را افزایش دهند.

– تکنیک عملی: استفاده از صحنه‌های افتتاحیه جذاب و تعلیق در داستان برای تحریک کنجکاوی مخاطب.

حافظه و تداعی‌ها

حافظه نقش اساسی در یادآوری داستان و پیام‌های آن دارد. علوم شناختی بیان می‌کند که اطلاعاتی که با احساسات شدید یا تجربیات شخصی مرتبط هستند، بیشتر در حافظه باقی می‌مانند. همچنین، استفاده از تکرار هوشمندانه عناصر داستانی، تداعی‌های معنایی قوی و تصاویر بصری قابل شناسایی می‌تواند ماندگاری داستان را در ذهن مخاطب افزایش دهد.

– تکنیک عملی: طراحی نمادها، اشیا یا دیالوگ‌هایی که در طول فیلم تکرار شوند و در انتها معنای عمیق‌تری پیدا کنند.

احساسات و همدلی

بر اساس علوم شناختی، احساسات قوی‌ترین محرک‌های رفتاری و شناختی هستند. داستان‌هایی که بتوانند احساسات مخاطب را برانگیزند، تأثیرگذاری بیشتری خواهند داشت. همدلی با شخصیت‌ها نیز یکی از مهم‌ترین عوامل ارتباط عاطفی است. مخاطب زمانی با شخصیت‌ها همدلی می‌کند که انگیزه‌ها، چالش‌ها و نقاط ضعف آن‌ها را باورپذیر بداند.

– تکنیک عملی: ایجاد شخصیت‌هایی که مخاطب بتواند خود را در موقعیت آن‌ها تصور کند یا با آن‌ها احساس نزدیکی داشته باشد.

تصمیم‌گیری و قضاوت

فیلمنامه‌نویسی می‌تواند بر نحوه قضاوت و تصمیم‌گیری مخاطب تأثیر بگذارد. بر اساس تحقیقات شناختی، داستان‌هایی که چالش‌های اخلاقی یا دوراهی‌های پیچیده ارائه می‌دهند، مخاطب را وادار به تفکر می‌کنند و نگرش‌ها و باورهای او را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

– تکنیک عملی: استفاده از موقعیت‌های اخلاقی پیچیده که در آن‌ها شخصیت‌ها مجبور به انتخاب میان دو گزینه دشوار هستند.

مدل‌های ذهنی و پیش‌فرض‌ها

مخاطبان هنگام تماشای فیلم از مدل‌های ذهنی خود برای تفسیر داستان استفاده می‌کنند. فیلمنامه‌نویسان می‌توانند با به چالش کشیدن این مدل‌ها و پیش‌فرض‌ها، داستان‌هایی خلق کنند که مخاطب را شگفت‌زده کنند یا دیدگاه او را تغییر دهند.

– تکنیک عملی: طراحی پیچش‌های داستانی که انتظارات مخاطب را به چالش بکشند و او را وادار به بازنگری در مدل‌های ذهنی خود کنند.

این اصول به فیلمنامه‌نویسان کمک می‌کند تا آثار خود را به شکلی طراحی کنند که از نظر شناختی جذاب‌تر و ماندگارتر باشند. در بخش بعدی (تکنیک‌های عملی)، این اصول را در قالب روش‌های کاربردی‌تر بررسی خواهیم کرد.

تکنیک‌های عملی فیلمنامه‌نویسی با رویکرد علوم شناختی

ساختار روایی قوی

ساختار روایی منسجم و هدفمند از اصول کلیدی فیلمنامه‌نویسی است. در علوم شناختی، مدل‌هایی مانند "سفر قهرمان" (Hero's Journey) نشان می‌دهند که ذهن انسان به صورت طبیعی با الگوهای مشخص داستانی ارتباط برقرار می‌کند. این مدل شامل مراحل آشنایی، بحران و تحول است که به مخاطب کمک می‌کند با قوس داستانی ارتباط بگیرد. - تکنیک عملی: طراحی یک قوس داستانی که شامل آغاز، میانه و پایان قوی باشد، به طوری که هر مرحله حس کنجکاوی مخاطب را تقویت کند و احساس رضایت در پایان ایجاد کند.

شخصیت‌پردازی روان‌شناختی

شخصیت‌ها باید دارای انگیزه‌ها، ترس‌ها و چالش‌هایی باشند که از نظر روان‌شناختی باورپذیر باشند. علوم شناختی نشان می‌دهد که مخاطب با شخصیت‌هایی که واقع‌گرایانه طراحی شده‌اند، همدلی بیشتری خواهد داشت. - تکنیک عملی: نوشتن پیش‌زمینه‌ای کامل برای شخصیت‌ها شامل گذشته، ارزش‌ها، نقاط ضعف و اهداف آن‌ها. این اطلاعات حتی اگر مستقیماً در فیلمنامه نیایند، به عمق شخصیت‌پردازی کمک می‌کنند.

استفاده از استعاره‌ها و نمادها

بر اساس تحقیقات شناختی، استعاره‌ها ابزار قدرتمندی برای درک مفاهیم پیچیده هستند. استفاده از استعاره‌ها و نمادهای تکرارشونده در فیلمنامه می‌تواند لایه‌های عمیق‌تری به داستان ببخشد و پیام‌های ضمنی را به ذهن مخاطب انتقال دهد. - تکنیک عملی: ایجاد عناصری در داستان که نه تنها عملکرد روایی دارند، بلکه به عنوان نمادهایی برای موضوعات عمیق‌تر عمل می‌کنند. مثلاً استفاده از اشیاء یا رنگ‌ها برای انتقال مضامین اصلی.

زمان‌بندی و تعلیق

تعلیق (Suspense) یکی از ابزارهای قدرتمند برای جلب توجه و حفظ درگیری ذهنی مخاطب است. ایجاد تعلیق باعث می‌شود مخاطب کنجکاو شود و درگیر پیش‌بینی وقایع بعدی شود. - تکنیک عملی: استفاده از لحظاتی که اطلاعات مهم را به صورت تدریجی فاش می‌کنند و وقایع را در زمان مناسب به اوج می‌رسانند. همچنین می‌توان از قطع ناگهانی صحنه‌ها برای افزایش تنش استفاده کرد.

استفاده از دیالوگ‌های قدرتمند

دیالوگ‌ها یکی از ابزارهای اصلی برای انتقال پیام‌های احساسی و فکری هستند. علوم شناختی نشان می‌دهد که دیالوگ‌هایی که دارای تنش عاطفی یا معناهای چندلایه هستند، تأثیر بیشتری بر مخاطب دارند. - تکنیک عملی: طراحی دیالوگ‌هایی که ضمن پیشبرد داستان، شخصیت‌ها را عمیق‌تر کنند و مخاطب را به فکر وادارند. استفاده از ایجاز در بیان و پرهیز از اضافه‌گویی می‌تواند تأثیرگذاری را افزایش دهد.

استفاده از رنگ و نورپردازی به عنوان ابزار شناختی

رنگ‌ها و نورپردازی‌ها تأثیر عمیقی بر احساسات و حالت‌های شناختی مخاطب دارند. مثلاً رنگ قرمز می‌تواند حس خطر یا اشتیاق ایجاد کند، در حالی که رنگ آبی آرامش را القا می‌کند. - تکنیک عملی: همکاری نزدیک با طراحان صحنه و فیلمبرداران برای انتخاب رنگ‌ها و نورهایی که پیام‌های داستان را تقویت کنند.

مثال‌های واقعی برای تکنیک‌های ارائه‌شده در فیلمنامه‌نویسی

ساختار روایی قوی

فیلم: THE LION KING (شیر شاه)

این فیلم از ساختار "سفر قهرمان" به‌خوبی پیروی می‌کند. سیمبا ابتدا در مرحله آشنایی به عنوان یک شاهزاده بی‌تجربه معرفی می‌شود، در میانه فیلم با بحران‌های شدید مانند از دست دادن پدرش روبه‌رو می‌شود و در پایان به تحولی عمیق می‌رسد و نقش خود به عنوان پادشاه را می‌پذیرد.
- درس: طراحی قوس داستانی که احساس رشد و پیشرفت شخصیت را به نمایش بگذارد.

شخصیت‌پردازی روان‌شناختی

فیلم: JOKER (جوکر)

شخصیت آرتور فلک، با پیش‌زمینه‌ای عمیق و قابل‌باور از مشکلات روانی، روابط اجتماعی شکست‌خورده و شرایط اقتصادی سخت طراحی شده است. این عوامل باعث می‌شود مخاطب با وجود اقدامات خطرناک او، همدلی و درک نسبی پیدا کند.
- درس: ایجاد انگیزه‌ها و رفتارهای منطقی که شخصیت‌ها را پیچیده‌تر و واقعی‌تر جلوه دهد.

استفاده از استعاره‌ها و نمادها

فیلم: THE MATRIX (ماتریکس)

در این فیلم، "قرص قرمز" به عنوان نماد انتخاب آگاهی و پذیرش حقیقت معرفی می‌شود. این استعاره به یک مفهوم عمیق‌تر درباره آزادی ذهنی و خروج از زندان فکری اشاره دارد.
- درس: طراحی عناصر ساده اما پرمعنا که بتوانند به عنوان پیام‌های عمیق‌تر در داستان عمل کنند.

زمان‌بندی و تعلیق

فیلم: INCEPTION (تلقین)

تعلیق در این فیلم با استفاده از چند لایه زمانی ایجاد می‌شود. مخاطب در هر لحظه نگران موفقیت مأموریت در هر لایه است و تنش به اوج می‌رسد، به خصوص در صحنه‌هایی که در مورد وضعیت "تاتم" (فریره) هیچ قطعیتی ارائه نمی‌شود.
- درس: ایجاد ساختارهای چندلایه و حفظ ابهام در نقاط کلیدی برای افزایش کنجکاوی.

استفاده از دیالوگ‌های قدرتمند

فیلم: THE DARK KNIGHT (شوالیه تاریکی)

دیالوگ مشهور جوکر: "WHY SO SERIOUS" به دلیل لحن غیرعادی، تناقض با موقعیت جدی و عمق روان‌شناختی شخصیت، به‌شدت در ذهن مخاطبان ماندگار شده است.
- درس: استفاده از دیالوگ‌هایی که چندلایه باشند و شخصیت را در عمق بیشتری نمایش دهند.

استفاده از رنگ و نورپردازی به عنوان ابزار شناختی

فیلم: SCHINDLER'S LIST (فهرست شیندلر)

در این فیلم سیاه‌وسفید، رنگ قرمز در صحنه‌ای به طور خاص روی کت دختری کوچک نمایش داده می‌شود تا بی‌گناهی و آسیب‌پذیری قربانیان هولوکاست را به شکل عاطفی به مخاطب منتقل کند.
- درس: استفاده استراتژیک از رنگ برای تقویت پیام‌های عاطفی و فکری فیلم

مطالعه موردی: تحلیل فیلم‌های موفق

مطالعه موردی اول:

INSIDE OUT (درون و بیرون)

موضوع فیلم: داستانی درباره احساسات انسانی که به زبان بصری و داستانی ساده برای کودکان و بزرگسالان روایت می‌شود.

ارتباط با علوم شناختی:

1. پرداختن به احساسات: فیلم مستقیماً به مکانیزم احساسات و تأثیر آن‌ها بر تصمیم‌گیری و خاطرات می‌پردازد.
 2. حافظه و تداعی: استفاده از مفاهیمی مانند "جزایر حافظه" و "توپ‌های خاطرات" که درک ذهن انسان را با نمادهای ساده توضیح می‌دهد.
 3. تعلیق و همدلی: مخاطب با شخصیت‌هایی مانند شادی و غم ارتباط احساسی برقرار می‌کند و تغییرات آن‌ها را دنبال می‌کند.
- تأثیرگذاری: این فیلم به دلیل روایت روان‌شناختی و آموزنده خود توانست تأثیر عمیقی بر مخاطبان بگذارد، به‌ویژه در درک کودکان از احساسات خود.

مطالعه موردی دوم:

BLACK MIRROR: BANDERSNATCH

موضوع فیلم: داستانی تعاملی که مخاطب را در انتخاب مسیرهای داستانی و نتیجه‌گیری نهایی دخیل می‌کند.

ارتباط با علوم شناختی:

1. تصمیم‌گیری: فیلم مستقیماً فرآیند تصمیم‌گیری و اثر آن بر نتایج را به چالش می‌کشد. مخاطب مجبور است انتخاب‌های متعددی انجام دهد و نتایج آن را مشاهده کند.
 2. زمان‌بندی: تعلیق به شکلی در این فیلم ایجاد می‌شود که مخاطب احساس می‌کند کنترل داستان در دست اوست، در حالی که در واقع فیلم‌نامه‌نویس مسیرها را هدایت می‌کند.
 3. مدل‌های ذهنی: فیلم از پیش‌فرض‌های ذهنی مخاطب استفاده می‌کند تا او را با نتایج غیرمنتظره مواجه کند.
- تأثیرگذاری: این تجربه تعاملی به دلیل استفاده از علوم شناختی در طراحی مسیرهای داستانی، به یکی از نمونه‌های منحصر به فرد فیلم‌نامه‌نویسی مدرن تبدیل شد.

مطالعه موردی سوم:

THE PURSUIT OF HAPPYNESS (در جستجوی خوشبختی)

موضوع فیلم: داستان واقعی مردی که در برابر مشکلات اقتصادی و اجتماعی مقاومت می‌کند تا به موفقیت برسد.

ارتباط با علوم شناختی:

1. احساسات و همدلی: شخصیت اصلی با مشکلاتی روبه‌رو است که بسیاری از مخاطبان با آن‌ها همذات‌پنداری می‌کنند.
 2. توجه: داستان به گونه‌ای پیش می‌رود که مخاطب لحظه به لحظه در انتظار موفقیت شخصیت اصلی است.
 3. پیام الهام‌بخش: علوم شناختی نشان می‌دهد که داستان‌هایی با پایان مثبت تأثیر ماندگارتری بر ذهن مخاطب دارند و انگیزه‌بخش هستند.
- تأثیرگذاری: این فیلم توانست احساسات عمیقی را در مخاطبان برانگیزد و الهام‌بخش میلیون‌ها نفر باشد.

هنر شناختی

به نظر می‌رسد یافته‌های علوم شناختی بتواند تأثیری شگفت و انقلابی در مباحث هنر و زیبایی‌شناسی داشته باشد.

نکته مهم در این رابطه روش‌های ویژه علوم شناختی و تأکید خاص آن بر مطالعه تجربی ذهن است. البته روشن است که زیبایی‌شناسی اصولاً با شناخت حسی غریب و ناآشنا نبوده است. الکساندر بومگارتن که اولین بار واژه استتیک را برای دانش مستقل زیبایی‌شناسی به کار برده است، آن را علم شناخت امر محسوس دانسته است. چنان که پیداست اصطلاحات کلیدی متعددی در زیبایی‌شناسی وجود دارد که مربوط به ذهن آدمی هستند و طبیعتاً می‌توان در علوم شناختی به بحث درباره آنها پرداخت.

مسائلی همچون ادراک و دریافت اثر هنری، تخیل هنری آفرینشگر یا مخاطب اثر، عاطفه، تصور و بازنمود، تفسیر و تاویل اثر هنری، تأثیر اثر هنری بر مخاطب، زبان هنری، روایت‌گری اثر هنری و انتقال دانش از طریق اثر هنری از جمله مهم‌ترین مسائلی هستند که علوم شناختی در باب هنر و زیبایی‌شناسی به آنها می‌پردازد.

بررسی‌های شناختی در باب هنرها در سالهای اخیر آن قدر مورد توجه قرار گرفته که آثار و مقالات متعددی درباره هر یک از هنرها به طور جداگانه از منظر علوم شناختی نگاشته شده است. هنرهایی که در این میان گوی سبقت را از دیگر هنرها ربوده‌اند عبارتند از سینما، ادبیات و موسیقی، که در شماره‌های آتی نشریه به شرح و تفسیر هر یک خواهیم پرداخت.

معماری ایرانی اسلامی در ادوار خلف از طاهریان تا عباسیان

علیرغم این که خواستگاه دین مبین اسلام، ایران نیست ولی به علت پیشینه قوی و چند هزار ساله ایران در معماری، معماری اسلامی، در ایران به سرعت، دقت و ظرافت بسیار بیشتری نسبت به بقیه کشورهای اسلامی پیشرفت کرد. تاریخ معماری ایران را می توان به دو بخش معماری ایرانی پیش از اسلام و معماری ایرانی پس از اسلام تفکیک کرد. شیوه های معماری پیش از اسلام شامل شیوه پارسی که از دوره هخامنشیان یعنی از زمان حمله اسکندر (قرن ششم پیش از میلاد تا قرن چهارم پس از میلاد) و شیوه پارتی (قرن سوم پس از میلاد تا قرن ششم پس از میلاد) می باشد. معماری پس از اسلام در ایران نیز که از قرن هفتم بعد از میلاد (اول هجری) تا قرن نوزدهم بعد از میلاد (قرن سیزدهم هجری) را شامل می شود شامل چهار شیوه خراسانی، رازی، آذری و اصفهانی می شود که در این شماره از نشریه به توصیف این چهار شیوه پرداخته می شود.

در قرن نخست هجری قمری و با ورود دین اسلام به ایران و پایان سلسله ساسانیان و پذیرفتن دین اسلام توسط ایرانیان، بالطبع دگرگونی های تاریخی و فرهنگی در میان سده یکم تا چهارم هجری در ایران رخ داد، که این تغییرات در معماری به عنوان فن و هنری که با زندگی عامه مردم همیشه در ارتباط است نیز بسیار اثر گذار بود. بیشتر دگرگونی های تاریخی در قرون اولیه هجری در خراسان صورت می گرفت و این سرزمین زادگاه نخستین نمونه های هنر و معماری است به همین علت این شیوه معماری متولد شده در این دوره را خراسانی نامیدند. این شیوه، دوره های تاریخی طاهریان، صفاریان و سامانیان را شامل می شود. طاهریان نخستین گروهی بودند که بعد از ورود اسلام به ایران و در دوره خلافت امویان، از آنها سرپیچی کرده و حکومت محلی خود را در خراسان تشکیل دادند. شیوه خراسانی از این دوره آغاز شد. پس از آنها با قیام یعقوب لیث صفاری، حکومت صفاریان تشکیل شد و تا قرن چهارم هجری به حکومت خود ادامه داد. همزمان با این حکومت، سلسله سامانیان نیز در ماورا النهر تشکیل شد، و مرکز این سلسله شهر بخارا بود. پس از اسلام با الگو گرفتن از آموزه های دینی و اسلامی، اصل سادگی و مردم واری و پرهیز از بیهودگی در بناها پدیدار شد و بناهای پیشین جای خود را به بناهایی دادند، که بر اساس آموزه های دین مبین اسلام بر اساس اصل سادگی با امکانات اولیه و مصالح بوم آورد و با پرهیز از اصراف و بیهودگی ساخته میشدند. بناهای ساخته شده در این دوره علاوه بر احساس معنویت و نزدیکی به خالق و تشدید رابطه خالق و مخلوق، به برابری و نزدیکی همه انسانها و یکسان بودن آنها تأکید می کرد. البته تأثیر هنر و معماری پیش از اسلام را در برخی از بناهای معماری پس از اسلام نمی توان انکار کرد، از تزئینات ساسانی یا ویژگی های نیارشی آن دوره در برخی از بناهای شیوه خراسانی استفاده شده است. بدیهی است که اولین و بارزترین، بناهای ساخته شده در ایران پس از ورود اسلام، مساجد می باشند. مساجد اولیه به تأسی از مسجد النبی به صورت شبستانی، و با ساده ترین و در دسترس ترین مصالح ساخته شدند و فاقد گنبد و مناره بودند و رعایت اصل مردم واری به خوبی در آن مشهود می باشد. مسجد جامع فخرج و تاریخانه دامغان از جمله این مساجد می باشند در ادامه و در شیوه های بعدی به علت تأکید بیشتر بر جهت قبله، مساجد به صورت تک ایوانی ساخته شدند، نظیر مسجد جامع نیریز و مسجد جامع بروجرد. لازم به ذکر است، احداث ایوان از دوره ساسانی در ایران رواج داشته است و پس از اسلام نیز در بناهای گوناگون بالاخص مساجد ادامه یافت. مساجد دو ایوانی، نظیر مسجد جامع فریومد و مسجد جامع گناباد نیز گونه بعدی از مساجد بودند.

اوج تکامل مساجد ایرانی، تبدیل و تکامل مساجد به گونه چهار ایوانی است که البته در شیوه رازی و در ادوار بعدی در ایران بنا شد. برخی از این مساجد، مساجدی بودند که در قرون اولیه و به شیوه خراسانی ساخته شدند و در قرون بعدی به چهار ایوانی تکامل یافتند، نظیر مسجد جامع اصفهان که گنجینه موزه هنر ایران می باشد. گونه ای دیگر از مساجد نیز در این دوران ساخته شدند که در حقیقت آتشکده های ساسانی بودند که به مسجد تبدیل شدند، به این نوع مساجد، مسجد چهار طاقی گفته می شود. نظیر مسجد جامع یزدخواست، مسجد جامع اردبیل و مسجد سنگی داراب. به طور کلی اغلب بناهای شاخص ساخته شده در شیوه خراسانی و پس از آن به دلایلی که ذکر شد مساجدی بودند که باگذشت ادوار مختلف کامل تر شده و به اوج اعتلای هنر ایرانی اسلامی رسیدند.

دومین شیوه معماری پس از سلام در ایران شیوه رازی است. این شیوه که معادل دوره های سامانیان، آل زیار، آل بویه، غزنویان، سلجوقیان، اتابکان و خوارزمشاهیان است، نامی ست که استاد پیرنیا برای توصیف معماری قرن چهارم تا اواخر قرن ششم انتخاب کرده و آن را به عنوان شیوه ای در معماری ایرانی دسته بندی کرده است. سبک رازی در معماری ایران از اواخر دوره سامانیان آغاز گردید. استاد پیرنیا به لحاظ تاریخی آغاز بروز ویژگی های معماری سبک رازی را از دوران آل زیار دانسته و تداوم آن را تا حمله ی مغول پابرجا ارزیابی کرده است و از دوره ی سلجوقیان به ویژه دوران وزارت خواجه نظام الملک به عنوان اوج این شیوه یاد می کند. سبک رازی که نام خود را از مرکز اصلی توسعه ی آن یعنی ری و راز گرفته است، در ابتدا از منطقه ی طبرستان در شمال ایران آغاز شد. در این دوره بناهایی با کاربری های متفاوت پدید آمدند، همچون مقابر، برج ها، رباط ها، میل ها و مساجد. مساجد در این دوره به اوج اعتلای خود رسیدند و اغلب به صورت چهار ایوانی بنا شده یا به چهار ایوانی تبدیل شدند. تزئینات داخلی در این شیوه گچبری و در بیرون بنا تزئینات به صورت آجر کاری است. گنبد مساجد، به ویژه مساجدی که در دوره سلجوقی بنا شده اند اغلب به صورت دو پوسته پیوسته و ساده آجری و از نوع ترکیب است. اغلب گوشه سازی گنبد ها، پتکانه می باشد. به عنوان نمونه هایی از آثار معماری شیوه رازی در ایران، می توان به آرامگاه امیر اسماعیل سامانی، مسجد جامع اردستان، مسجد برسیان، مسجد جامع گلپایگان، برج های خرقان، برج های لاجیم، رسگت و اردکان، مسجد جامع قزوین، مسجد جامع زواره، کاروانسرای شرف، میل گنبد قابوس اشاره کرد.

سومین شیوه معماری بعد از اسلام در ایران، شیوه آذری است. سبک آذری مربوط به قرون هفتم، هشتم و نهم هجری قمری می باشد که به دو دوره ی ایلخانیان و تیموریان تقسیم بندی می شود. در یورش خونین مغولان، سراسر ایران از هنرمندان و معماران تهی شد، همه ی مظاهر شهرنشینی مورد یورش واقع شد و به سبب آن بنیان های سازمان شهری کشور از هم گسسته شد. بسیاری از شهرهای بزرگ آن زمان از جمله مرو، بخارا، سمرقند، نیشابور، ری و امثال آن ها ویران شدند. ویرانی شهر های بزرگ تا آن زمان بی سابقه بود. شهرگرایی نزدیک به یک قرن در خاموشی فرو رفت و دفتر حدود چهارصد سال نهضت علمی، ادبی و هنری بسته شد. زمانی که ایلخانیان نیاز به بازسازی داشتند معماران را از سرزمین های جنوبی فراخواندند و آمیزش ویژگی های معماری مرکز ایران و جنوب با سنت های بومی آذربایجان شیوه آذری را پدید آورد. چنگیزخان مغول پس از حمله به خراسان، به مغولستان بازگشت و در آنجا درگذشت. پسران وی، هلاکو و قوبیلای به ترتیب به ایران و چین فرستاده شدند تا حکومت مغول را تثبیت کنند. ایلخانیان در ابتدا دین بودایی داشتند اما به تدریج به اسلام گرویدند. در این دوره پایتخت اول ایران شهر مراغه و سپس تبریز و در نهایت شهر سلطانیه بوده است. در این دوره تفکر قبیله ای-بیابانگردی مغولان در مقابل تفکر شهرنشینی قرار می گیرد. با این حال تسلیم جهان بینی اسلامی شده و به فرهنگ و تمدن نقطه به نقطه از سرزمین های فتح شده ی خود روی می آورند. این دوره عظمت بنا و ارتفاع اهمیت گرفت و به دنبال آن ایوان های خیلی عظیم و رفیع به وجود آمد. گنبدهای دوپوسته در این دوره مطرح شدند که در آن در پوسته ی داخلی، ابعاد انسانی رعایت شده و در فاصله میانی سیلندر زده شده و سپس گنبد بالایی اجرا می شود. بعدها این فاصله بسیار زیاد شد. این فاصله هم تبادل حرارتی را کم کرده و اگر به گنبد بالایی آسیبی می رسید، آسیب به قسمت های داخل که دارای تزئینات بود نمی رسید. در این دوره مقبره سازی اهمیت فراوان یافت. همچنین مقابر بانوان از آقایان جدا شد، هرچند که برای عوام نبوده و پادشاهان برای مادر، همسر یا دختر خود مقابری با گنبد های باشکوه ساختند. هرچند که مقبره سازی برای بانوان سنت ترکی بوده و از آنجا شروع شد. مجموعه سازی از دیگر سنت های آذری-اسلامی است و به اینگونه است چندین بنا مانند مقبره، مسجد، خانقاه، مدرسه و بازارچه در کنار هم قرار می گیرند. عنصر درگاهی یا هشتی و کاشی معرق هم از ابداعات این دوره می باشد. گچ نیز در این دوره اهمیت بسیار پیدا کرده و با ارتفاع بیشتری اجرا می شد. برخی از عناصر تزئینی چینی وارد ایران شد از جمله می توان به گل ختمی، ازدها و ققنوس اشاره کرد. همچنین در این دوره مدارس دو طبقه، ساختمان ها نورانی، بازشوها زیاد، پلان ها متنوع و وزن ساختمان ها سبک شد. از معروف ترین بناهای این سبک می توان به گنبد سلطانیه، مسجد جامع علیشاه تبریز، مسجد جامع ورامین و مجموعه ی شیخ عبدالصمد نطنزی اشاره کرد. تیموریان دودمانی ترک تبار بودند. بنیان گذار این دودمان، تیمور گورکانی، مرزهای خود را نخست در سرتاسر آسیای میانه و سپس در سراسر خراسان و پس از آن در همه ی بخش های ایران، عثمانی و بخش هایی از هندوستان گسترش داد. هرچند که فتوحات تیموریان اغلب از تصرفشان خارج می شد، با این حال فرزندان تیمور موفق شدند تا شمال ایران را حدودا به مدت یک سده برای خود نگاه دارند. سقف های خیاره ای که حالت پرپره دارند و سقف های پیاپی شکل در این دوره رواج یافت. کاشی هفت رنگ و کاشی سفید با گل سورمه ای و برعکس از این دوره مورد استفاده قرار گرفت. در کاشی کاری از زمینه مات و براق استفاده شد. کاشی پیچ رنگی که اولین بار در مسجد کبود تبریز استفاده شد نیز از ابداعات این دوره است که پیش از آن به صورت ستون های پیچ بی رنگ در مسجد وکیل شیراز و به صورت سنگی بنا شده بود. این دوره، دوره ی شروع کاربردی و استفاده از کاربردی جهت پوشش سقف بود. همچنین در کنار مناره، استفاده از گلدسته در معماری باب شد. مقابر جدا برای بانوان تا این دوره ادامه یافت و برخی از مقابر داخل ایوان قرار گرفت. در این دوره مناره ها از ایوان جدا شده و در دو طرف آن قرار می گیرند. ایوان های رفیع که از دوره ی ایلخانی شروع شد، در دوره ی تیموری ادامه یافت و به اوج رسید. در دوره ی تیموری، معماری قدرت، معماری چندملیتی، ایوان های عظیم شهری، مدرسه های زوجی، ابنیه ی مذهبی رنگی، رنگ های سرد، ایوانچه، حجره، پستو، حیاط ها و گوشه های دارای پخ 45 درجه، باغ در باغ، باغ شهرها و باغ تخت از ویژگی های آن بودند. از بناهای مهم این دوره می توان به صحن تیموری (عتیق) و مسجد گوهرشاد در حرم امام رضا (ع)، مسجد کبود تبریز، مجموعه ی امیر چخماق یزد، مدرسه ی غیاثیه خرگرد، آرامگاه شیخ احمد جام، مسجد جامع سمرقند و گور امیر در ازبکستان اشاره کرد.

سبک اصفهانی به عنوان آخرین سبک از شیوه سنتی ایران شناخته می شود. این سبک سادگی سبک خراسانی، مهندسی سبک رازی و زیبایی سبک آذری را در خود جای داده است. این شیوه دوره های صفویان، افشاریان، زندیان و قاجاریان را در بر می گیرد. اوج شکوه و تجلی این سبک، در دوران صفویه است. صفویان، با رسمی کردن مذهب تشیع فصل جدیدی را در تاریخ ایران شروع کردند. در این دوره اقتصاد کشور و روابط ایران با کشورهای اروپایی رشد یافت. در دوره شاه عباس، سلسله صفویه به قدرت رسید و با انتخاب اصفهان به عنوان پایتخت با مشورت شیخ بهایی، آن را به شهری بزرگ و آباد تبدیل کرد. یکی از آثار دوره صفویان مجموعه ی میدان نقش جهان است، چهار ضلعی که هر ضلع آن شاهکاری از هنر معماری ایرانی-اسلامی است. عمارت عالی قاپو، مسجد شیخ لطف الله، مسجد امام و بازار قیصریه، در این مجموعه قرار دارند. این میدان روزها محل ملاقات بازرگانان و شب ها محل نقالان و شعبده بازان بود. از آثار دیگر این دوره می توان به باغ فین کاشان و حمام شیخ بهایی اشاره کرد که آب این حمام به کمک شمع گرم می شد. یکی دیگر از دستاوردهای شیخ بهایی، احداث پل خواجه یا بابا رکن الدین و سی و سه پل یا پل الله وردی خان می باشد. در دوران افشاریان، به علت لشکرکشی های پیاپی آثار قابل توجه ای وجود ندارد. نادر، مؤسس این سلسله، در شرایط سخت که ایران در اشغال افغان ها بود ظهور کرد و با بهره گیری از نبوغ نظامی خود ایران را به قدرت رساند. مهم ترین بنای عصر نادر، کاخ شخصی او که به کاخ خورشید شهرت دارد، می باشد این کاخ در میان باغ بزرگ، واقع در شمال مشهد در شهرستان کلات قرار دارد. آثار معماری در دوره زندیان، در شیراز متمرکز شده اند. کریم خان زند، مؤسس سلسله ی زندیه، توانست در مدت ۳۰ سال فرمانروایی در ایران آرامش نسبی برقرار کند. پایتخت این دوره شیراز بود که کریم خان زند تا روزی که از دنیا رفت به آبادانی شیراز می اندیشید و سعی به زیباسازی شهر با ساختن بناهای متعدد و باغ های فراوان داشت. از آثار این دوره میتوان به حمام، مسجد و بازار وکیل و همچنین ارگ سلطنتی کریم خان اشاره کرد. در ادامه سلسله قاجاریه در ایران، حکومت را به عهده می گیرد. دوره ی سیاسی قاجاریان به سه دوره تقسیم می شود. در دوره ی اول سلطنت قاجار، از روی علاقه ی محمدخان، پایه گذار سلسله قاجار، به معماری ایرانی- اسلامی این شیوه اوج می گیرد. آقا محمد خان قاجار، تهران را به عنوان پایتخت انتخاب کرد. دوره ی اول حکومت قاجار در زمان پادشاهی آقا محمدخان، فتحعلی شاه و محمدشاه، با تحولات مهمی همچون انقلاب صنعتی، جنگ جهانی اول و انقلاب روسیه هم زمان بود. اتفاقات مهم این دوره شامل عهدنامه گلستان، عهدنامه ترکمانچایی، وارد کردن تجهیزات نظامی توسط عباس میرزا، ولیعهد و پسر فتحعلی شاه، می باشد. عمارت تخت مرمر و عمارت خروجی در کاخ گلستان تهران، مسجد جامع زنجان، مسجد مدرسه آقابزرگ و خانه شریفیان در کاشان نمونه آثار معماری این دوره می باشد. در دوره ی دوم و سوم به علت رابطه با غرب و دور شدن از ویژگی های معماری ایرانی- اسلامی، از اوج آن کاسته می شود. دوره ی دوم با پادشاهی ناصرالدین شاه همراه بود. او نخستین پادشاهی بود که به اروپا سفر کرد و رفته رفته شکل معماری غربی در ایران به خصوص تهران بروز یافت و سبک زندگی شهری تغییر پیدا کرد. از این روی آثار معماری این دوره با ترکیب سبک اصفهانی و سبک نئوکلاسیک ساخته شد. تاسیس دارالفنون و روزنامه وقایع الاتفاقیه و اعزام کارآموزان ایرانی به روسیه از اقداماتی بود که توسط امیر کبیر، نخست وزیر ناصرالدین شاه، اتفاق افتاد. از نمونه آثار معماری این دوره می توان تکیه دولت، شمس العماره، مسجد مدرسه سپهسالار را نام برد. در ۱۵ سال آخر سلطنت ناصرالدین شاه تا سلطنت احمدشاه قاجار دوره سوم نام گذاری شده است که ورود کالسکه و اتومبیل، تحصیل معماران ایرانی در فرنگ، حضور معماران اروپایی در دارالفنون، ساختن ساختمان ها به سبک غربی توسط معماران روسی و ارمنی نمونه عواملی است که باعث رواج معماری غرب در ایران شد. نمونه بناهای ساخته شده در این دوره با سبک نئوکلاسیک شامل کاخ ملیجک، قصریاقوت، قصرفرح آباد، عمارت قزاقخانه، کوشک احمدشاهی و خانه قوام السلطنه می باشد.

بدین ترتیب، معماری ایرانی اسلامی در ایران از نیمه دوم دوره قاجار رو به افول رفت.

گزارش سه ماهه ی برخی از فعالیت های علمی فرهنگی دانشگاه جامع انقلاب اسلامی

#سلسله نشست های علمی
#تدوین سیر فاطمی

انجمن علمی مطالعات زنان و خانواده دانشگاه جامع انقلاب اسلامی به مناسبت ولادت حضرت زهرا سلام الله علیها برگزار می نماید:

#سبک زندگی فاطمی

هم روزگانه رقیه سادات مومن: عضو هیات علمی دانشگاه امام صادق علیه السلام

یکشنبه ۱۴۰۳/۰۳/۱۵ ساعت ۱۵:۰۷

مکان: بستر فضای مجازی
برای ثبت نام به آیدی دیر انجمن علمی مطالعات زنان و خانواده دانشگاه جامع انقلاب اسلامی پیام دهید:

@heidarlaw زینب حدیری

#نشست علمی
#انجمن معماری اسلامی

شرکت در نشست بین المللی (چستی معماری اسلامی) در دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه بین المللی توسط انجمن علمی معماری ایرانی اسلامی دانشگاه جامع انقلاب اسلامی در تاریخ ۱۵ دی ماه ۱۴۰۳

این نشست که هم به صورت حضوری و هم آنلاین برگزار شد، با حضور و سخنرانی اساتید مطرحی از جمله دکتر زارقی، دکتر اسلامی، دکتر میرزا کوچک خوشنویس، دکتر طباطبائی، دکتر احمدی دیسفانی و دکتر دیباغ انجام شد. در این نشست به مفهوم و چستی معماری اسلامی و جایگاه این معماری در معماری معاصر کشور و جهان پرداخته شد و به سوالات دانشجویان پیرامون مطالب فوق توسط اساتید محترم پاسخ داده شد.

گزارش تصویری

بازدید علمی جمعی از دانشجویان علوم شناختی گرایش مطالعات نظری هنر به همراه استاد پورافضل از موزه ملی ایران به همت انجمن علمی علوم شناختی گرایش مطالعات نظری هنر مورخ ۱۵/۱۰/۱۴۰۳ انجام شد.

در طول این بازدید دانشجویان با گنجینه تاریخ اسلامی ایران و سبک و سیاق زندگی و فعالیت ها از صدر اسلام تا دوره قاجار آشنا شدند و به سوالات و دغدغه های دانشجویان توسط استاد محترم پاسخ داده شد.

#بازدید علمی
#مجلس شورای اسلامی

انجمن علمی رشته «مطالعات منطقه ای» دانشگاه جامع انقلاب اسلامی در تاریخ ۲ دیماه بازدیدی از موزه مجلس و صحن علنی برگزار نمود

دانشجویان در این بازدید که همراه با نماینده محترم مجلس و استاد دانشگاه، حجت الاسلام نیویان بود به ارتقای دانش و بینش خود پرداختند.

#سلسله نشست های علمی
#تدوین سیر فاطمی

انجمن علمی مطالعات زنان و خانواده دانشگاه جامع انقلاب اسلامی به مناسبت ولادت حضرت زهرا سلام الله علیها برگزار می نماید:

#سبک زندگی فاطمی

هم روزگانه رقیه سادات مومن: عضو هیات علمی دانشگاه امام صادق علیه السلام

یکشنبه ۱۴۰۳/۰۳/۱۵ ساعت ۱۵:۰۷

مکان: بستر فضای مجازی
برای ثبت نام به آیدی دیر انجمن علمی مطالعات زنان و خانواده دانشگاه جامع انقلاب اسلامی پیام دهید:

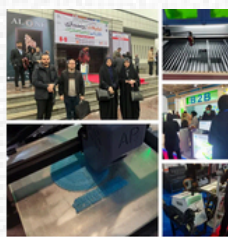
@heidarlaw زینب حدیری

#نشست علمی
#انجمن معماری اسلامی

شرکت در نشست بین المللی (چستی معماری اسلامی) در دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه بین المللی توسط انجمن علمی معماری ایرانی اسلامی دانشگاه جامع انقلاب اسلامی در تاریخ ۱۵ دی ماه ۱۴۰۳

این نشست که هم به صورت حضوری و هم آنلاین برگزار شد، با حضور و سخنرانی اساتید مطرحی از جمله دکتر زارقی، دکتر اسلامی، دکتر میرزا کوچک خوشنویس، دکتر طباطبائی، دکتر احمدی دیسفانی و دکتر دیباغ انجام شد. در این نشست به مفهوم و چستی معماری اسلامی و جایگاه این معماری در معماری معاصر کشور و جهان پرداخته شد و به سوالات دانشجویان پیرامون مطالب فوق توسط اساتید محترم پاسخ داده شد.

گزارش تصویری

بازدید علمی جمعی از دانشجویان علوم شناختی گرایش مطالعات نظری هنر به همراه استاد پورافضل از موزه ملی ایران به همت انجمن علمی علوم شناختی گرایش مطالعات نظری هنر مورخ ۱۵/۱۰/۱۴۰۳ انجام شد.

در طول این بازدید دانشجویان با گنجینه تاریخ اسلامی ایران و سبک و سیاق زندگی و فعالیت ها از صدر اسلام تا دوره قاجار آشنا شدند و به سوالات و دغدغه های دانشجویان توسط استاد محترم پاسخ داده شد.

این بازدید با هدف آشنایی دانشجویان با جدیدترین دستاوردهای پژوهشی و فناوری در حوزه های مختلف و ایجاد ارتباط با فناوری شرکت های دانش بنیان و مراکز تحقیقاتی ترتیب داده شد.

در این بازدید، دانشجویان ضمن آشنایی با ایده ها و پروژه های ارائه شده از نزدیک با روند تجاری سازی فناوری ها آشنا شدند و فرصت هایی برای ایجاد همکاری های علمی و اجرایی برپس شد. گروه های مرتبط با تجارت الکترونیک، هوش مصنوعی، بلاکچین و فناوری های مالی از جمله بخش های مورد توجه دانشجویان بودند.

این برنامه با همکاری دانشگاه و انجمن علمی تجارت الکترونیک برگزار شد و تجربه ای ارزشمند برای دانشجویان در جهت تقویت دانش و مهارت های عملی آنان به شمار آمد.

#بازدید علمی
#مجلس شورای اسلامی

انجمن علمی رشته «مطالعات منطقه ای» دانشگاه جامع انقلاب اسلامی در تاریخ ۲ دیماه بازدیدی از موزه مجلس و صحن علنی برگزار نمود

دانشجویان در این بازدید که همراه با نماینده محترم مجلس و استاد دانشگاه، حجت الاسلام نیویان بود به ارتقای دانش و بینش خود پرداختند.

#نشست علمی
#انجمن معماری اسلامی

شرکت در نشست بین المللی (چستی معماری اسلامی) در دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه بین المللی توسط انجمن علمی معماری ایرانی اسلامی دانشگاه جامع انقلاب اسلامی در تاریخ ۱۵ دی ماه ۱۴۰۳

این نشست که هم به صورت حضوری و هم آنلاین برگزار شد، با حضور و سخنرانی اساتید مطرحی از جمله دکتر زارقی، دکتر اسلامی، دکتر میرزا کوچک خوشنویس، دکتر طباطبائی، دکتر احمدی دیسفانی و دکتر دیباغ انجام شد. در این نشست به مفهوم و چستی معماری اسلامی و جایگاه این معماری در معماری معاصر کشور و جهان پرداخته شد و به سوالات دانشجویان پیرامون مطالب فوق توسط اساتید محترم پاسخ داده شد.

گزاره آموزشی پایان نامه نویسی
با حضور استاد ارجمند جناب دکتر فاتحی

چهارشنبه ۱۴ آذر ۱۴۰۳

#نشست علمی
#انجمن معماری اسلامی

شرکت در نشست بین المللی (چستی معماری اسلامی) در دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه بین المللی توسط انجمن علمی معماری ایرانی اسلامی دانشگاه جامع انقلاب اسلامی در تاریخ ۱۵ دی ماه ۱۴۰۳

این نشست که هم به صورت حضوری و هم آنلاین برگزار شد، با حضور و سخنرانی اساتید مطرحی از جمله دکتر زارقی، دکتر اسلامی، دکتر میرزا کوچک خوشنویس، دکتر طباطبائی، دکتر احمدی دیسفانی و دکتر دیباغ انجام شد. در این نشست به مفهوم و چستی معماری اسلامی و جایگاه این معماری در معماری معاصر کشور و جهان پرداخته شد و به سوالات دانشجویان پیرامون مطالب فوق توسط اساتید محترم پاسخ داده شد.

#بازدید علمی
#مجلس شورای اسلامی

انجمن علمی رشته «مطالعات منطقه ای» دانشگاه جامع انقلاب اسلامی در تاریخ ۲ دیماه بازدیدی از موزه مجلس و صحن علنی برگزار نمود

دانشجویان در این بازدید که همراه با نماینده محترم مجلس و استاد دانشگاه، حجت الاسلام نیویان بود به ارتقای دانش و بینش خود پرداختند.

سه شنبه ۱۳ آذر ماه ۱۴۰۳

چهارشنبه ۱۴ آذر ۱۴۰۳

چهارشنبه ۱۴ آذر ۱۴۰۳

چهارشنبه ۱۴ آذر ۱۴۰۳

گزارش تصویری بازدید مقام معظم رهبری از نمایشگاه توانمندی ها و دستاوردهای علمی بخش خصوصی

بازدید ۲ ساعته رهبر معظم انقلاب اسلامی از نمایشگاه توانمندی ها و دستاوردهای علمی بخش خصوصی در بهمن ماه ۱۴۰۳، بار دیگر تأکیدی بود بر ضرورت اهمیت پیشرفت و جهش علمی کشور. رهبر معظم انقلاب در این دیدار عنوان کردند تنها راه پیشبرد کشور استفاده از توانمندی های بخش خصوصی است.

امام علی (سلام الله علیه) :

الْعِلْمُ يُنْجِدُ الْفِكْرَ.

دانش روشنی بخش اندیشه است.

(غررالحکم و دررالکلم، ص 48)

تهران، میدان سپاه، ابتدای خیابان پادگان حضرت ولیعصر(عج)، پلاک 3، دانشگاه جامع انقلاب اسلامی، مجموعه مدیریت فرهنگی اجتماعی، دبیرخانه ی انجمن های علمی دانشجویی.